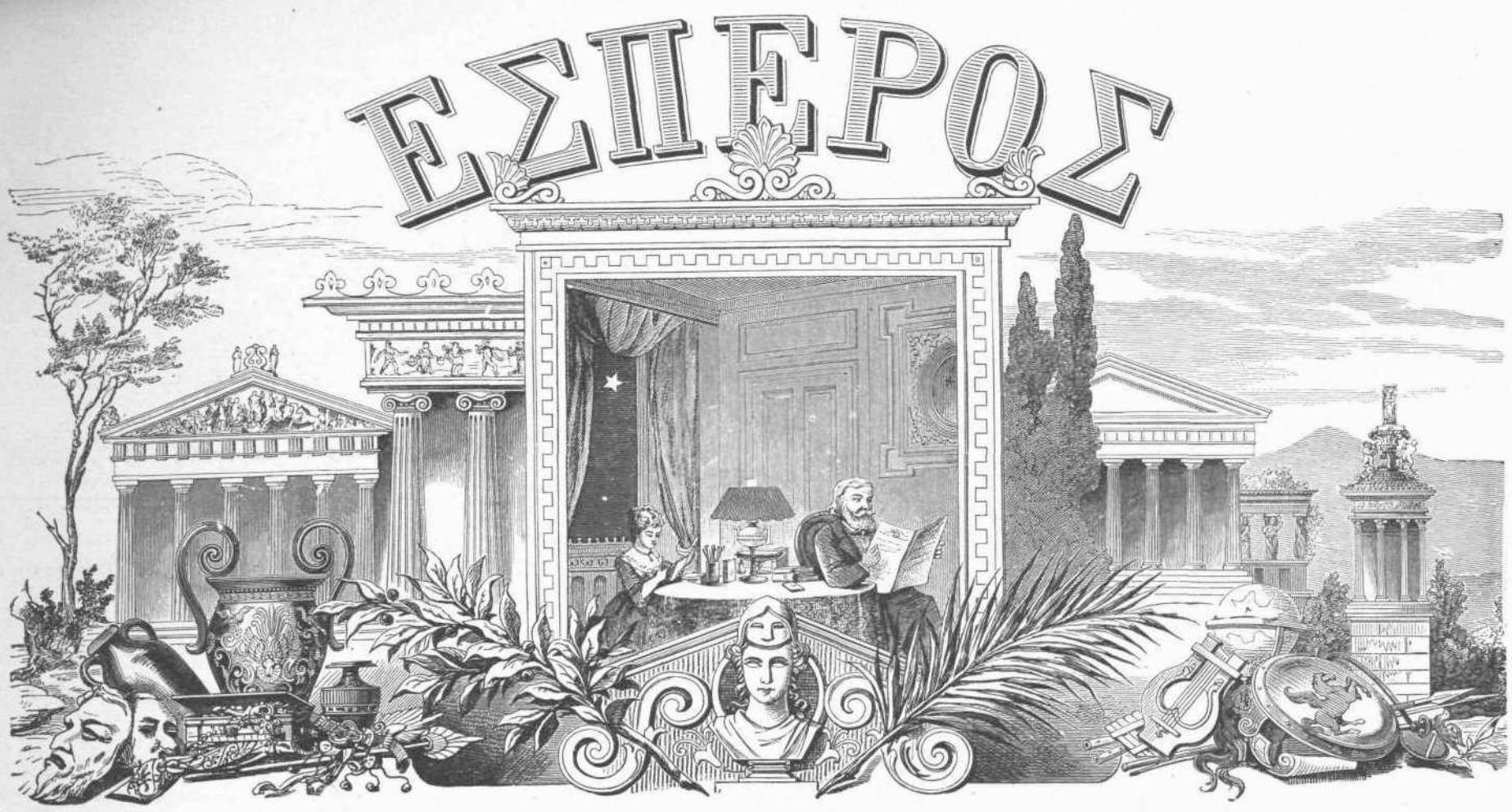

ΕΤΟΣ Σ'. Ἐκδίδεται τῇ 1/13 καὶ 15/27 ἑκάστου μηνός. Ἐν ΛΕΙΨΙΑι τῇ 15/27 Ἰουνίου 1886. Τιμὴ ἐτησία προπληρωμένη εἰς χρυσόν. Φράγκ. 40. Μάρκ. 32. Ῥούβλ. 16. ΑΡ. 124.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Τὸ ἀρχαῖον φρούριον τῆς Φυλῆς ἐν Ἀττικῇ. — Τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Σάμου. Ὑπὸ Ι. Θεοδ. Βέντ. — Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος. Ἱστορικὸν διήγημα ὑπὸ Ἰ. Π. (Συνέχεια.) — Οἱ Ὀρλεανίδαι πρίγκηπες. — Ἔαρ ἐν Ἑλλάδι. Ὁδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις ὑπὸ τοῦ Δρ. Ἐδουάρδου Ἔγγελ. (Συνέχεια.) — Τὸ μέλαν δάσος. Ἡ θέσις **Hohenfels**. — Τὸ ὄρος Ἅγιος Βερνάρδος ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ μονή. — Ποίησις. Ὁ πειρατὴς ὑπὸ Βύρωνος. Μετάφρ. Μ. Μ. — Ἐλίζα καὶ Βίδμερ. Μετάφρασις Θ. Δ. Π. (Συνέχεια.) — Τὰ μεταλλεῖα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, κατὰ τὸν μεσαιῶνα καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις. — Διάφορα. — Αἰνίγματα καὶ λύσεις. — Γραμματοκιβώτιον. — Παράρτημα Ἑσπέρου 19.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς ἐν Ἀττικῇ. — Ὁ κόμης τῶν Παρισίων καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ (εἰκ. ὀκτώ). — Τὸ μέλαν δάσος. Ἡ θέσις **Hohenfels**. — Ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου. — Τὰ μεταλλεῖα ἐν τῇ ἀρχαιότητι. — Τὰ μεταλλεῖα κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

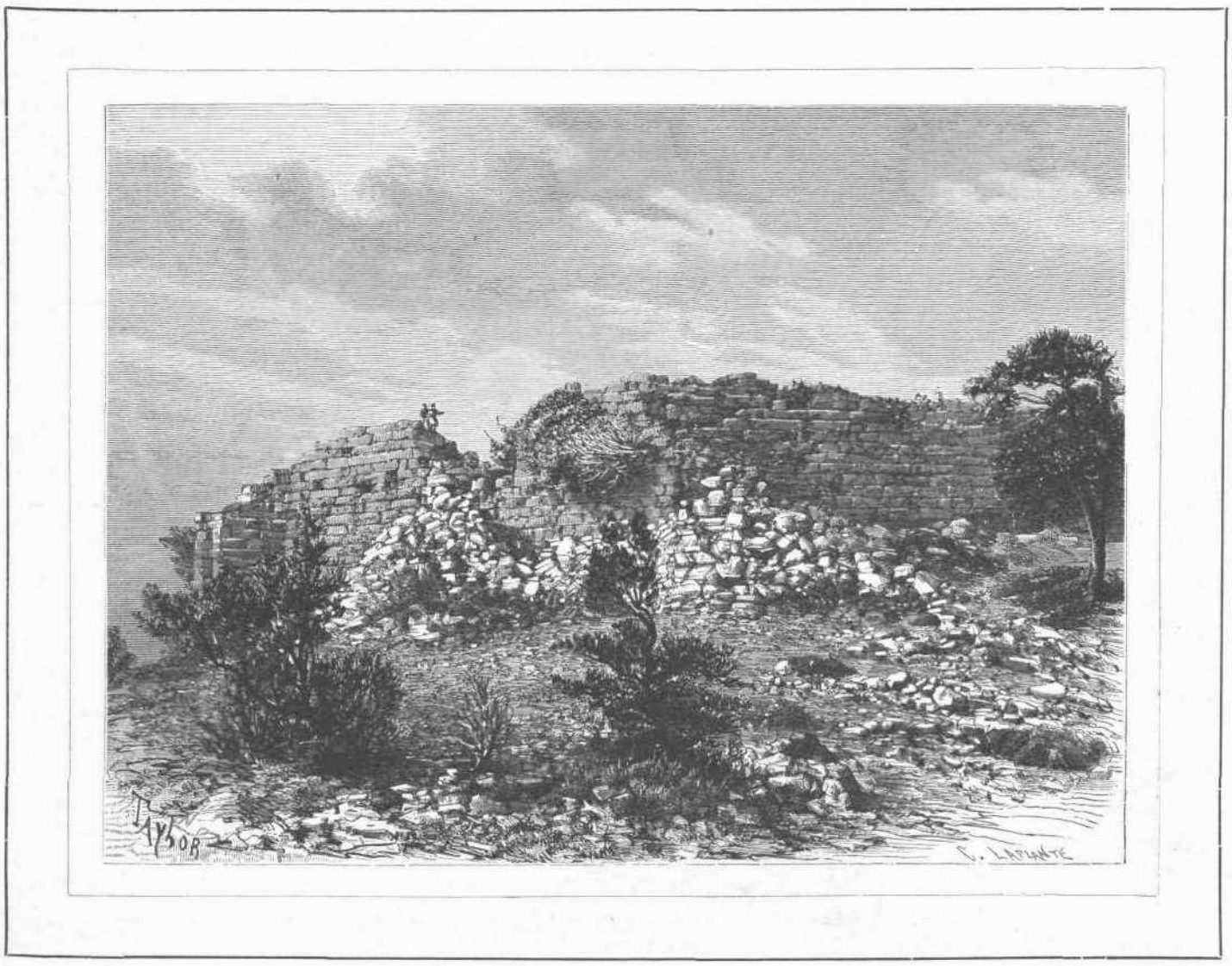

ΤΟ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗι.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΝ ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗι.

(Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 49.)

Π' Ἀττικῆς εἰς Βοιωτίαν δύο ἦσαν τὸ πάλαι αἱ ἄγουσαι ὁδοί, καὶ αἱ δύο στεναὶ καὶ διὰ μέσου ἀποτόμων βράχων. Τὴν μίαν τῶν διόδων τούτων ὑπερησπίζετο τὸ φρούριον τῶν Ἐλευθερῶν, τὴν δ' ἑτέραν τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς, οὗ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν. Ἀμφότερα τὰ φρούρια εἶχον ἀνεγερθῆ παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν εἰσβολῶν τῶν Βοιωτῶν, πρὸς οὓς οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις διετέλουν ἐν πολέμῳ. Ἐκ τοῦ φρουρίου τῶν Ἐλευθερῶν σώζονται μέχρι σήμερον ἑπτὰ πύργοι, ἀρκούντως κολῶς διατηρούμενοι καὶ σχηματίζοντες μακρόθεν ὡραίαν σκηνογραφίαν.

Ἡ ἑτέρα δίοδος, ἣν ἐπέστεφε τὸ ἐν ἐρειπίοις σήμερον καταπεσόν φρούριον τῆς Φυλῆς, ἦτο πρὸς δυσμάς, στενωτέρα τῆς πρώτης καὶ μᾶλλον συχναζομένη. Τὸ ὀροπέδιον, ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη τὸ φρούριον, ἔχει ὕψος μὲν 170 μέτρων, περιφέρειαν δὲ 70, καὶ δὲν εἶναι προσιτὸν ἢ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ νότου. Τὰ τείχη αὐτοῦ σύγκεινται ἐξ ὀγκολίθων ἐντέχνως προσηρμοσμένων, εἶχον δὲ πύργους, ὧν δύο σώζονται ἐν μέρει. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν τὸ βλέμμα ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Κορυδαλλὸν ἐπιβλέπει τὴν πεδιάδα τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ διακρίνει καθαρῶς τὸν ἱερὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως, ὅστις ἀποσπᾶται ὡς ἐν μαγευτικῷ πίνακι ἔχων ὄπισθεν αὐτοῦ τὴν κυανῆν θάλασσαν.

Ἄκρα εἰρήνη καὶ ἐρημία βασιλεύει σήμερον περὶ τὸ ἐγκαταλελειμμένον τοῦτο φρούριον· σαῦραί τινες ἐξέρχονται πεφοβισμέναι ἐκ τῶν διὰ τῶν λίθων σχηματιζομένων ὀπῶν καὶ ἐν τῷ ὑψηλῷ αἰθέρι πλαναῖαι ἱέραξ τὴν λείαν του ζητῶν. Ἐνίοτε ποιμένες τινὲς ἔρχονται μετὰ τῶν προβάτων των ἐνταῦθα χάριν βοσκῆς· τότε ἡ σκηνὴ λαμβάνει πρόσκαιρόν τινα ζωήν. Ἅμα ὅμως τὸ ποίμνιον ἀπέλθῃ, ἄρχει πάλιν ἡ ἡσυχία καὶ ἡ σιωπή.

Τὸ πάλαι ὅμως κίνησις ἐπεκράτει ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ μεγάλη· ὁπλῖται ἐφρούρουν ἐν αὐτῷ τὸ ξίφος ἐν χειρί· ἔφοδοι ἐγίνοντο κατ' αὐτοῦ καὶ αἱματηραὶ περὶ αὐτὸ συγκρούσεις. Βοιωτοὶ καὶ Ἀθηναῖοι ἐμέτρησαν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ πολλάκις τὰς δυνάμεις των. Ἐνταῦθα ἐδοξάσθη ὁ Θρασύβουλος, ὁ υἱὸς τοῦ Λύκωνος, εἷς τῶν διασημοτέρων στρατηλατῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, εἷς τῶν εὐγενεστέρων ὀπαδῶν τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐν Ἀθήναις. Ὁ Θρασύβουλος, λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν πτῶσιν τῆς ἀρχῆς τῶν Τετρακοσίων (411 πρ. Χρ.) ἐξωρίσθη τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν τριάκοντα τυράννων. Ἐκεῖ ἐν τῇ ἐξορίᾳ συνέλεξε περὶ ἑαυτὸν ἐνθέρμους τινὰς πατριώτας, μεθ' ὧν ἐκυρίευσε τὰς Θήβας καὶ κατέλαβε τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς. Μάτην ἐπειράθησαν οἱ Τριάκοντα ν' ἀποβάλωσιν αὐτὸν ἐκεῖθεν. Αὐξηνθέντος τοῦ στρατοῦ του εἰς χιλίους ἄνδρας, ὁ Θρασύβουλος κατέλαβε τὸν Πειραιᾶ καὶ συνῆψε πρὸς τοὺς Τυράννους πεισματώδη μάχην, δι' ἧς ἠνάγκασεν αὐτοὺς ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς Ἐλευσῖνα καὶ νὰ παραδώσωσι τὴν ἀρχὴν τῶν Ἀθηνῶν εἰς δεκαμελῆ ἐπιτροπήν. Ἡ νέα αὕτη διοίκησις προσεκάλεσεν μὲν εἰς βοήθειαν κατὰ τῶν δημοκρατικῶν τοὺς Σπαρτιάτας· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Παυσανίας, ἀντίπαλος τοῦ Λυσάνδρου, κατώρθωσε νὰ συμβιβάσῃ τὰ διαμαχόμενα μέρη καὶ νὰ καταλύσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν (403 πρ. Χρ.). Γενικὴ ἐδόθη ἀμνηστεία καὶ ὁ Θρασύβουλος ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου ἐν τῷ Αἰγαίῳ Πελάγει. Ἐν στάσει τινὶ τῶν κατοίκων τῆς Ἀσπένδου ἐν Κιλικίᾳ ὁ ἔνδοξος οὗτος πατριώτης ἐτρώθη θανασίμως καὶ ἀπέθανεν ἐν ἔτει 390 πρ. Χρ. Τὸ ὄνομα τῆς Φυλῆς συνδέεται στενώτατα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνδρείου ὑπερασπιστοῦ αὐτῆς Θρασυβούλου.

ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ.

Ὑπὸ Ι. Θεοδ. Βέντ.

ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ἀνασκαφάς τινας παρὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Σάμου πόλιν, εὑρέθην εἰς θέσιν νὰ ἐξετάσω τὸ πράγματι θαυμάσιον ὑδραγωγεῖον τοῦ Εὐπαλίνου καὶ νὰ ἐνεργήσω ἐπισταμένας καταμετρήσεις. Ὅτι κατωρθώθη νὰ δροχθῇ δίοδος μῆκος ἔχουσα ἑπτὰ σταδίων διὰ ὄρους μόνον διὰ λαξεύσεως τοῦ βράχου καὶ ἄνευ πυρίτιδος καὶ τῶν νεωτέρων μηχανημάτων, τοῦτο καθιστᾷ ἤδη τὸ ἐν λόγῳ ὑδραγωγεῖον ἓν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Ὁ Ἡρόδοτος οὕτω περιγράφει αὐτό·

«Ὄξρεος ὑψηλοῦ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς, τούτου ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον ἀμφίστομον· τὸ μὲν μῆκος τοῦ ὀρύγματος ἑπτὰ στάδιοί εἰσι, τὸ δὲ ὕψος καὶ εὖρος ὀκτὼ ἑκάτερον πόδες· διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ὄρυγμα εἰκοσίπηχυ βάθος ὀρώρυκται, τρίπους δὲ τὸ εὖρος, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ὀχετευόμενον διὰ σωλήνων, παραγίνεται εἰς τὴν πόλιν, ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. Ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ ὀρύγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Εὐπαλίνος Ναυστρόφου.»

Μέχρι τῆς πρὸ τριῶν ἐτῶν τυχαίας ἀνακαλύψεως τῆς μεσημβρινῆς εἰσόδου, ὑπῆρχον ἄνθρωποι ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας. Αἱ καταμετρήσεις μου ὑπῆρξαν αἱ ἑξῆς· Κατερχόμενοι ἐννέα βαθμίδας ἐντὸς τῆς γῆς πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ ὀπισθεν τῆς ἀρχαίας πόλεως ὑψουμένου ὄρους, διερχόμεθα διὰ στενῆς κτιστῆς διόδου, ἥτις μᾶς ἐνθυμίζει τὴν στοὰν τῆς Τίρυνθος. Ἡ δίοδος αὕτη ἔχει ὕψος μὲν 5 ποδῶν καὶ 10 δακτύλων, καὶ πλάτος 1 ποδὸς καὶ 8½ δακτύλων· ὁ θόλος τῆς διόδου σχηματίζεται διὰ δύο λίθων μῆκος 2 ποδῶν ἐχόντων, καὶ ἐρειδομένων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ἡ δίοδος ἔχει μῆκος 41 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων καὶ ἄγει εἰς εὐρυτέραν δίοδον, λελαξευμένην ἐν τῷ βράχῳ καὶ ἔχουσαν παρακείμενον δωμάτιον 10 ποδῶν ὕψους, κατοικίαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ φύλακος. Ἀπὸ τῆς διόδου δὲ ταύτης μεταβαίνομεν εἰς ἕτερον κτιστὸν διάδρομον διὰ πύλης 2 ποδῶν πλάτους καὶ 5 ποδῶν ὕψους. Ὁ διάδρομος οὗτος ἔχει μῆκος μόνον 7 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων καὶ φαίνεται νεώτερον κτίριον, ἀνεγερθὲν ἴσως χάριν προφυλάξεως. Μετὰ τὸν διάδρομον τοῦτον ἔρχεται ἕτερον χώρισμα ἐν εἴδει τάφου καὶ ἐξ αὐτοῦ μεταβαίνομεν εἰς αὐτὸ τὸ ὑδραγωγεῖον. Ἑκατέρωθεν τοῦ ὑδραγωγείου ἀπὸ τῆς δροφῆς μέχρι τῆς κοίτης του ἔχει ὕψος ποδῶν 33 καὶ 10 δακτύλων, καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶναι 2 ποδ. καὶ 7 δακτ.

Τὸ περιεργότερον μέρος τοῦ ὑδραγωγείου εἶναι ἔνθα συνηντήθησαν οἱ ἑκατέρωθεν ἐξορύξαντες αὐτό, διότι ἐνταῦθα βλέπομεν μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκαμαν τοὺς ὑπολογισμούς των, μὴ ἀπατηθέντες ἢ μόνον κατὰ 12 πόδας, οὓς καὶ διώρθωσαν δώσαντες μεγαλείτερον ὕψος εἰς τὴν δροφήν.

Ἐντὸς τοῦ ὑδραγωγείου εὑρέθησαν σωροὶ πολλοὶ πηλίνων ἀγγείων τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ὕπαρξις τοῦ ὑδραγωγείου ἦτο γνωστὴ κατ' ἐκείνας τὰς ἐποχάς. Βαθύτερον εὑρέθη μαρμαρίνη πλὰξ καὶ κίονες διάφοροι. Ἡ δόρειος εἴσοδος εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν μεσημβρινήν. Εἰσερχόμεθα καὶ διὰ ταύτης ἐντὸς τοῦ ὑδραγωγείου διὰ σειρᾶς διαδρόμων καὶ ἀπὸ τῶν προπόδων τοῦ ὄρους, ἐξ ἀποστάσεως δηλ. ἡμίσεος μιλίου, τὸ ὕδωρ διωχετεύετο διὰ σωλήνων, ὧν πολλοὶ σῴζονται ἔτι, μήκους 1 ποδὸς καὶ 11 δακτύλων. Ἕκαστος σωλὴν περιεῖχε καὶ ὀπήν, ὅπως ἐκρέῃ τὸ ὕδωρ, ὅταν ἡ πίεσις αὐτοῦ καθίστατο ὑπέρμετρος. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶναι σπουδαία ἀπόδειξις τῆς μηχανικῆς ἱκανότητος τῶν ἀρχαίων καὶ βλέπων τις αὐτὸ παύει τοῦ νὰ ἀπορῇ διὰ τὴν τόλμην τοῦ τεχνίτου, τοῦ προτείναντος νὰ σχηματίσῃ ἐκ τοῦ ὄρους Ἄθω κολοσσιαῖον ἄγαλμα.

Τρία ζητήματα παρουσιάζονται ἡμῖν· α'.) Πρὸς τί ἐξετελέσθη τὸ γιγάντιον τοῦτο ἔργον; β'.) Πότε ἐξετελέσθη; καὶ γ'.) Τίς ἦτο ὁ ἐκ Μεγάρων Εὐπαλῖνος; Ἀναφυσιοθητήτως ἐξετελέσθη ὅπως προμηθεύσῃ τῇ πόλει ἀρκετὸν ὕδωρ ἐν καιρῷ πολιορκίας, διότι ἡ πηγὴ καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον ἠδύναντο εὐκόλως νὰ ὑπερασπίζωνται ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως, ἐν ᾧ ὑδραγωγεῖον περιβάλλον τὸ ὄρος θὰ ἦτο αἰωνίως ἐκτεθειμένον εἰς κίνδυνον.

Ἐπεισόδιον τῆς ἱστορίας τῆς Σάμου παρέχει ἡμῖν τὸ ἐνδόσιμον νὰ ὁρίσωμεν ὡς ἔγγιστα τὴν ἐποχὴν τῆς κατασκευῆς τοῦ ὑδραγωγείου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημοτελοῦς, τελευταίου βασιλέως τῆς Σάμου (620 πρ. Χρ.), ἡ ἀρχὴ περιῆλθεν εἰς χεῖρας μερίδος ὀλιγαρχικῆς, καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐξερράγη πόλεμος μεταξὺ Μεγάρων καὶ Περίνθου, ἀποικίας Σαμιακῆς. Εἰς βοήθειαν τῆς ἀποικίας της ἀπέστειλεν ἡ Σάμος στρατόν, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Μεγαρεῖς καὶ συνέλαβεν 600 αἰχμαλώτους. Οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων διενοήθησαν τότε νὰ μεταχειρισθῶσι τοὺς αἰχμαλώτους πρὸς κατάλυσιν τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πολιτεύματος· τούτου δὲ γενομένου ἱδρύθη ἡ δημοκρατία καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἀποκτήσαντες δικαίωμα ἐλευθέρων πολιτῶν ἐξηκολούθησαν διαμένοντες ἐν Σάμῳ. Τοῦτο συνέβη τὸ 610 πρ. Χρ. Πιθανὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι ὁ Εὐπαλῖνος ἦτο εἷς τῶν αἰχμαλώτων Μεγαρέων, καὶ ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ συμπολῖταί του, μὴ ἔχοντες ἄλλην ἐργασίαν ἐν ξένῃ χώρᾳ, ἐπεχείρισαν τὸ γιγάντιον ἔργον. Τοῦτο συνάδει καὶ πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις λέγει ὅτι ὅλα τὰ ἔργα ἐν Σάμῳ, τὰ ἀναφερόμενα παρὰ τοῦ Ἡροδότου, ἐξετελέσθησαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πολυκράτους, καθότι ἡ κατασκευὴ τοῦ ὑδραγωγείου διήρκεσε βεβαίως ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἴσως ἀποπερατώθη μόλις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ τυράννου τούτου.

Φαίνεται ὅτι οἱ Σάμιοι εἶχον ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς λάξευσιν τῶν βράχων, διότι καὶ ἡ νεκρόπολις αὐτῶν ἦτο τοιοῦτο κτίριον. Ὑπόγειοι στοαὶ καὶ δίοδοι εὕρηνται ὑπὸ πολλὰς οἰκίας, λελαξευμέναι ἐν τῷ βράχῳ, ἐφ' ὧν ἐθεμελιοῦντο αἱ οἰκίαι. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν ἔργων τούτων οὐδὲν καταπλήττει ἡμᾶς τοσοῦτον ὅσον τὸ ὑδραγωγεῖον, τὸ διῆκον διὰ τοῦ ὄρους ἐπὶ ἑπτὰ ὅλα στάδια.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΛΕΞΙΟΣ.

Ἱστορικὸν διήγημα

ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ.

(Συνέχεια.)

Ἡ θύρα ἠνεώχθη βραδέως καὶ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου κρότου, καὶ εἰσῆλθον δύο ἄνδρες, ὧν ὁ εἷς ἦτο ὁ Λάγος καὶ ὁ ἕτερος αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ἐνδεδυμένος ὡς ναύτης.

Ὁ Καλαμόδιος εἶδε καὶ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸν ἡγεμόνα καὶ ἔπεσε γονυπετὴς ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὁ Ἀλέξιος εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας· ὑπὸ τὸ στενὸν τοῦ ναύτου ἔνδυμα διεκρίνετο ἡ ὡραία τοῦ σώματος αὐτοῦ μορφή. Ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἦτο μὲν ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἀνήρ, ἀλλ' ἡ δλη παράστασίς του εἶχε τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην φυσικὴν χάριν, ἐφ' ᾗ διεκρίνοντο ὅλα τὰ μέρη τῆς βασιλικῆς τῶν Ἀγγέλων οἰκογενείας. Πλουσία καὶ πυκνὴ ἦτο ἡ κόμη του ὡς καὶ τὸ γένειον. Τὸ βλέμμα του προέδιδε τὸ ἀσταθὲς καὶ διστάζον τῶν ἀδυνάτων χαρακτήρων.

Ὅτι ὁ Ἀλέξιος δὲν ἦτο ὁ ἀνὴρ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἰσχυρᾶς θελήσεως, τοῦτο ἦτο γνωστόν· ὅλαι δὲ αἱ μέχρι τοῦδε περιστάσεις τοῦ βίου του τοιοῦτον εἶχον ἀποδείξει αὐτόν. Περὶ τὰ χείλη εἶχεν ἐλαφρὸν σπασμόν, προερχόμενον, ὡς ἐλέγετο, ἐκ τῆς βαθείας ἐντυπώσεως, ἣν τῷ ἐνεποίησεν ἡ τύφλωσις τοῦ ἀδελφοῦ του, αὐτοκράτορος Ἰσαάκ, ἣν αὐτὸς ὁ Ἀλέξιος, τῇ προτροπῇ αἱμοβόρων ὀπαδῶν καὶ συμβούλων, εἶχε διατάξει.

— Ἐγείρου, Καλαμόδιε, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην καθήμενος ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν ξυλίνων ἑδρῶν — ἐγείρου· ἐπιθυμῶ νὰ σοὶ ὁμιλήσω.

— Βασιλεῦ καὶ Κύριέ μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων ἐγειρόμενος· οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ἡ πτωχική μου στέγη ἤθελεν εὐτυχήσει νὰ δεχθῇ τὸν νικηφόρον καὶ ἔνδοξον αὐτοκράτορα.

— Τὰς φράσεις ταύτας, Καλαμόδιε, ἄφες διὰ τοὺς αὐλικοὺς καὶ τοὺς κόλακας, τοὺς περιστοιχίζοντας τὸν θρόνον, εἶπεν ὁ ἡγεμὼν ὑψῶν τὴν χεῖρα· σὺ εἶσαι ἄνθρωπος χρηματιστὴς καὶ ὡς τοιοῦτος ἀνώτερος τῶν μικροπρεπειῶν τούτων καὶ ματαιοτήτων. — Ἂς ὁμιλήσωμεν εἰλικρινῶς καὶ σοβαρῶς. — Βλέπεις ὅτι ἦλθον μετεμφιεσμένος καὶ τοῦτο ὅπως ἔλθω ἀγνώριστος καὶ ἀπαρατήρητος, καθότι δυστυχῶς πᾶν ὅβμα τοῦ ἡγεμόνος κατασκοπεύεται, πᾶσά του λέξις σχολιάζεται.

— Βασιλεῦ, εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σου, ἀπεκρίθη ὁ Καλαμόδιος κύπτων ἐδαφιαίως.

— Ἔχω ἀνάγκην χρημάτων, Καλαμόδιε· ὁ Λάγος σοὶ εἶπεν ἤδη ὅτι τὰ ταμεῖά μου εἶναι κενά.

— Ἡ γενναιοδωρία σου, βασιλεῦ, εἶναι τόσον μεγάλη, τόσον ἀπεριόριστος, εἶπεν ὁ γέρων, ὥστε καὶ ἂν εἶχες τὰ πλούτη τοῦ κόσμου ὅλου, ταῦτα δὲν ἤθελον ἐπαρκεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀγαθοεργιῶν σου . . .

— Γίνεσαι κόλαξ, Καλαμόδιε, διέκοψεν αὐτὸν ὁ Ἀλέξιος, προσηλῶν ἐν τῷ ἀμυδρῷ φωτὶ τῆς λυχνίας τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ γέροντος ἀργυραμοιβοῦ. Δὲν εἶναι ἡ μεγαλοδωρία μου ἡ ἐξαντλοῦσα τὰ ταμεῖα μου, ἀλλ' ἡ ἀνήκουστος σπατάλη καὶ τὰ ἀδηφάγα στόματα τῶν περιστοιχούντων με λύκων. Σὺ δὲν φοβεῖσαι τοιούτους λύκους· σὺ εἶσαι εὐτυχής· εἶσαι πλούσιος. Σὺ ἑπομένως θὰ ἔλθῃς πάλιν εἰς βοήθειαν τοῦ βασιλέως σου.

— Καὶ δύναμαι νὰ πράξω τί ὑπὲρ σοῦ ἐγώ, ὁ ἔσχατος τῶν ὑπηκόων σου;

— Δύνασαι, Καλαμόδιε, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλέξιος· ὁ Λάγος ἔλαβε παρ' ἐμοῦ ἐντολὴν νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. — Πλὴν ἡ ἐπίσκεψίς μου ἔχει σήμερον ἄλλον σκοπόν, καὶ αὐτῷ παρὰ σοῦ ρητὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἃς θέλω σοὶ ἀπευθύνει.

— Ἡ ἐπιθυμία τοῦ κυρίου καὶ αὐτοκράτορός μου εἶναι δι' ἐμὲ διαταγή, εἶπεν ὁ γέρων, ὅστις ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπελόγιζε τὰ κέρδη τοιαύτης χρηματικῆς συναλλαγῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἀντελήφθη καθαρῶς τῆς ἐννοίας τῶν τελευταίων τοῦ Ἀλεξίου λόγων. Καλῶς ἐνόει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἤθελεν ἀφήσει τὸ ἐν Βλαχέρναις ἀνάκτορόν του χάριν μόνον τῆς χρηματικῆς ὑποθέσεως.

— Καλαμόδιε, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος ἀποτόμως· διηγήθητί μοι τὸν βίον σου. Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω παρὰ σοῦ τοῦ ἰδίου πῶς κατώρθωσες ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ νὰ συλλέξῃς τόσον πλοῦτον.

— Τὸν βίον μου θέλεις νὰ σοὶ διηγηθῶ, βασιλεῦ; Οὐδὲν παρέχει τὸ ἀξιοπερίεργον, ἀπήντησεν ὁ γέρων μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀταραξίας. Εἶναι βίος πλήρης κόπων καὶ φροντίδων, εἶναι βίος ζώου φορτηγοῦ, καταδεδικασμένου εἰς τὰς ἐπιπονωτέρας ἐργασίας. Ἐὰν κατώρθωσα νὰ οἰκονομήσω ὀλίγα χρήματα, ὀφείλω τοῦτο εἰς τὰς ὀλίγας μου ἀνάγκας καὶ εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης μου.

— Ἡ ἁπλότης καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν ἀναγκῶν εἶναι δύο πηγαὶ πλούτου· τοῦτο εἶναι γνωστόν· παρετήρησεν ὁ ἡγεμών· ἀλλ' αἱ δύο αὗται πηγαὶ δὲν φέρουσι πλούτη καὶ θησαυρούς· εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχναί. Καλαμόδιε, σὺ διαμένεις ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ δέκα ἐτῶν — Ποῦ ἦσο, τί ἔκαμνες πρὶν ἔλθῃς ἐνταῦθα;

Αἱ ἐρωτήσεις αὗται τοῦ αὐτοκράτορος ἀνησύχουν τὸν γέροντα· καλῶς ἐγίνωσκεν ὅτι αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἐγίνοντο ἐπὶ σκοπῷ· διὸ καὶ ἐπειρᾶτο νὰ εὕρῃ ἀπάντησιν, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὸν διάλογον τοῦτον.

— Ναί, βασιλεῦ, ἀπήντησεν· ἀπὸ δέκα ἤδη ἐτῶν κατοικῶ τὴν πρωτεύουσαν ταύτην. Περιπλανηθεὶς ἐπὶ πολὺ καὶ ὑποστὰς πλείστους ὅσους κόπους καὶ κινδύνους ἠσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ ἡσυχάσω· ἐγήρασκον καὶ δὲν εἶχον πλέον τὴν δύναμιν νὰ ὑποφέρω τὰς μακρὰς περιπλανήσεις καὶ τὰς στερήσεις.

— Ἀποφεύγεις τὴν ἐρώτησίν μου, Καλαμόδιε, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος· σὲ ἠρώτησα τί ἔργον μετήρχεσο πρὶν ἔλθῃς ἐνταῦθα.

— Ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἔνθα ἐγεννήθην, διῆλθον τὸ πλεῖστον τοῦ βίου μου. Μετηρχόμην ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μεσίτου καὶ τοῦ διερμηνέως μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν καὶ τῶν χωρικῶν τῶν περιχώρων, οἵτινες ἐζήτουν νὰ πωλήσωσι τὰ προϊόντα των . . . Ἀχ! βασιλεῦ, ἦτο ἔργον βαρύ, κοπιῶδες εἰς ἄκρον καὶ ἀχάριστον, διότι ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἤμην ἠναγκασμένος νὰ καταπολεμῶ τὴν ἀμοιβαίαν δυσπιστίαν καὶ νὰ συνδυάζω συμφέροντα ἀντιστρατευόμενα.

— Ἐν Θεσσαλονίκῃ; ἐπανέλαβεν ὁ ἡγεμών, ὡς ζητῶν τί ἤθελε νὰ εἴπῃ· Ναί, γνωρίζω τὴν Θεσσαλονίκην, μίαν τῶν ἐπισημοτέρων πόλεων τοῦ κράτους μου, λιμένα σπουδαῖον, ὅπου ἀγκυροβολοῦσιν ἑκατοντάδες πλοίων.

— Βεβαίως, βασιλεῦ, ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει ἐμπόριον ζωηρότατον καὶ ἀκμαῖον, εἶπεν ὁ Καλαμόδιος, ὅστις ἐζήτει νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἄνακτος πρὸς τὸ γενικὸν τοῦτο ζήτημα.

— Καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀναμφιβόλως εἶχες πολλὰς σχέσεις; ἠρώτησε πάλιν ὁ Ἀλέξιος.

— Εἶχον σχέσεις τινὰς ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς κύκλοις· ἀνθρώπους ἀπαιδεύτους, συναδέλφους ἀπλοϊκούς, παλλάκις δὲ καὶ ἀναγώγους.

— Ὅτε πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν εὑρισκόμην ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ διαταγῇ τοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ αὐτοκράτορος, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος τονίζων ἑκάστην λέξιν καὶ παρατηρῶν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Καλαμόδιον, πολὺς ἐγίνετο λόγος περὶ γενουηνσίου τινὸς πειρατοῦ, Καφούρη καλουμένου, ὅστις ἐνέπνεε φόβον καὶ τρόμον εἰς τοὺς ναυτιλλομένους καὶ τοὺς ἐμπόρους.

Ὁ Καλαμόδιος ἐσιώπα, αἱ ὀφρεῖς του ὅμως συνεστάλησαν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐσφενδόνισαν ἀστραπάς.

— Ὁ Καφούρης ἐκεῖνος, ἐξηκολούθησεν ὁ αὐτοκράτωρ, εἶχε καταστῇ τὸ φόβητρον τῶν παραλίων πόλεων, διότι αἱ ἐκστρατεῖαί του ἦσαν καὶ παράτολμοι καὶ ἐπικίνδυνοι . . . Ἔλαβες ποτὲ ἀφορμὴν νὰ ἴδῃς τὸν πειρατὴν ἐκεῖνον, Καλαμόδιε;

— Οὐδέποτε, βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων . . . Ἤκουσα μὲν περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν συμφέρον εἶχον ἐν τῇ θαλάσσῃ, δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω πλειότερα περὶ αὐτοῦ. Τώρα ὅμως, ὡς ὑποθέτω, ὁ ἐπικίνδυνος ἐκεῖνος κακοῦργος θὰ ἀπέθανε βεβαίως, διότι ἐλέγετο πολὺ γέρων, καὶ πρὸ πολλοῦ οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἠκούσθη.

— Ἀπατᾶσαι, Καλαμόδιε, εἶπεν ὁ Ἀλέξιος· κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ὁ ἀνὴρ οὗτος κατέστη ἔτι παρατολμότερος· νῦν ἄρχει στόλου ὁλοκλήρου καὶ αἱ ἐπιδρομαί αὐτοῦ εἶναι συχνότεραι. Τὸ χείριστον ὅμως πάντων εἶναι, ὅτι δὲν περιορίζεται πλέον εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἀλλ' ἐπαπειλεῖ καὶ τὰ παράλια ἡμῶν καὶ φαίνεται ὅτι ἔρριψε τὸ βλέμμα του καὶ ἐπὶ τῆς πρωτευούσης ταύτης . . .

— Ἦν ὅμως οὐδέποτε θὰ τολμήσῃ νὰ πλησιάσῃ, συνεπλήρωσεν ὁ Καλαμόδιος τὴν φράσιν μετὰ λεπτοῦ μειδιάματος.

— Τίς ἠξεύρει; ἀπήντησεν ὁ βασιλεύς. Ἐγὼ ὅμως θέλω ν' ἀπαλλαγῶ τοῦ ἐπιφόβου τούτου γείτονος· δὲν θέλω ἡ χώρα μου νὰ ὑπόκηται ἐπὶ πλέον εἰς τὴν πίεσιν τοῦ ὀχληροῦ τούτου ἐφιάλτου, καὶ ἐπειδὴ ἔχω πεποίθησιν εἰς τὰς ποικίλας γνώσεις σου καὶ εἰς τὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξασκεῖς ἐπὶ ὅλων τῶν τάξεων τῶν ἀνθρώπων, θέλω νὰ μεταχειρισθῶ σέ, ὅπως ἀντιπαραταχθῶ κατὰ τῆς παραιτέρω πορείας τοῦ αὐθάδους τούτου πειρατοῦ.

— Ἐμέ, βασιλεῦ, ἐμέ; ἀνέκραξεν ὁ Καλαμόδιος· ἐγὼ εἶμαι ὡς πρὸς τοῦτο ὁ ἀνικανώτερος τῶν ἀνθρώπων.

— Παρὰ σοῦ μόνου ἀπαιτῶ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. Σὺ εἶσαι συμπολίτης τοῦ Καφούρη . . . Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ συμπολίτου του θὰ πεισθῇ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον ἢ εἰς τὴν βίαν καὶ εἰς τὰς πολυκόπους τριήρεις . . . Μὴ με διακόπτεις, Καλαμόδιε . . . Σὺ βεβαίως θὰ εὕρῃς μέσον νὰ τὸν συναντήσῃς· εἰπὲ αὐτῷ, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ὑπόσχεται τοῦ λοιποῦ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀνενόχλητον,

ἄγωμεν· ἡ ἀπουσία ἡμῶν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων παρετάθη ὑπὲρ τὸ δέον.

Ὁ Ἀλέξιος ἐξῆλθε παρακαλουθούμενος ὑπὸ τοῦ Λάγου τοῦ πενιχροῦ δωματίου τοῦ γέροντος ἀργυραμοιβοῦ.

— Αὐτή εἶναι ἐνέδρα, ἀνεφώνησεν ὁ Καλαμόδιος μείνας μόνος. — Θέλουσι νὰ καταστήσωσιν ἄβλαβῆ τὸν Καφούρην. Ἐν ὅσῳ ὁ Καλαμόδιος ζῇ, ὁ Καφούρης εἰς τὰ νεύματά του μόνον θὰ ὑπείκῃ.

Καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ γέροντος ἀπήστραψεν ἀγρίως.

Μετ' ὀλίγον ἡ μικρὰ λυχνία ἐσβέσθη καὶ σκότος βαθὺ ἐκάλυψε τὸ μικρὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ ὁ πλούσιος Καλαμόδιος ἵστατο ἄγρυπνος τῶν θησαυρῶν του φύλαξ.

Κεφάλαιον Β'.

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΑΛΕΞΙΟΣ.

Ὁ μεσαῖος μέγας πυλὼν τῶν ἐν Βλαχέρναις βασιλικῶν ἀνακτόρων ἦτο ἀνοικτός. Ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν εἴσοδον καὶ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐλῇ ἵσταντο οἱ ὡπλισμένοι σωματοφύλακες, οἷς ἦτο ἐμπεπιστευμένη ἡ φρούρησις τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ αὐτοκράτορος. Πρὸ τῆς πύλης δὲ ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης πλατείας συνωθεῖτο πυκνὸν πλῆθος περιέργων. Ὁσάκις ὁ ἡγεμὼν μετέβαινεν εἰς τὸν Ναὸν ὅπως προσευχηθῇ, ὅπερ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος συνέβαινεν, ἢ ὁσάκις ἐξήρχετο εἰς θήραν, ἐπλήρου ὁ λαὸς τὴν πλατεῖαν καὶ τὰς πέριξ τῶν ἀνακτόρων ὁδούς, ὅπως ἴδῃ τὰς προπαρασκευὰς καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ πομπήν. Τοῦτο συνέβαινε μὲν καὶ ἐπὶ τῶν προκατόχων αὐτοκρατόρων, ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος, ὁσάκις ἐξήρχετο εἰς τὰς ὁδούς, ἐνεφανίζετο πάντοτε περιβεβλημένος τὴν αὐτοκρατορικὴν στολὴν καὶ μετὰ τοῦ ἀπαστράπτοντος στέμματος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦτο ὡς εἰκὸς ἐκέντα ἔτι μᾶλλον τὴν περιέργειαν τῶν ἀνθρώπων. Πολλάκις νομίζουσι ματαιόδοξοι ἡγεμόνες, ὅτι διὰ τοιούτων παιδαριωδῶν ἐπιδείξεων ἐπιβάλλονται τοῖς ὑπηκόοις αὐτῶν.

Ὁ Ἀλέξιος προὐτίθετο σήμερον νὰ μεταβῇ μετὰ λαμπρᾶς συνοδίας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν δοξολογίαν, ἣν ἔμελλε νὰ τελέσῃ ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τῇ ἐπετηρίῳ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ Ἀλέξιος ἐκ νεότητος ἤδη δὲν ἐτέρπετο εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς, ὡς ὁ ἀδελφός του Ἰσαάκ· ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του καὶ πρὸ πάντων μετὰ τὴν φρικώδη τιμωρίαν, ἣν ἐπέβαλε τῷ ἐκθρονισθέντι ἀδελφῷ, παρετηρεῖτο ὅτι συχνότερον ἐπεσκέπτετο τοὺς ναοὺς καὶ ἐνησμενίζετο ἐνίοτε συζητῶν περὶ θεολογικῶν ζητημάτων· φήμη μάλιστα διεδίδετο, ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐξουσίας καὶ ἐν τῇ ἡσυχίᾳ μονῆς νὰ ζητήσῃ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του· ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὸν ἀπέτρεπεν ἡ φιλόδοξος σύζυγός του, ἡ αὐτοκράτειρα Εὐφροσύνη.

Ἐπὶ σφριγώντων καὶ πολυτελῶς διεσκευασμένων ἵππων ἵσταντο παρὰ τὴν πύλην τρεῖς τῶν πιστοτέρων τοῦ θρόνου ὀπαδῶν, ὁ Ἀνδρόνικος Κοντοστέφανος, ἀνεψιὸς τοῦ διασήμου ναυάρχου καὶ γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ Ἰσαὰκ Κομνηνός, ἐξάδελφος αὐτοῦ, καὶ ὁ θεῖος τούτου, Ἰωάννης Δοῦκας, ἀνὴρ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν ἀλλ' ἐμφανιζόμενος μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἵππου. Ὄπισθεν τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν, οἵτινες κατεῖχον τὰς πρώτας θέσεις ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ, ἵσταντο ἕτεροι αὐλικοὶ φοροῦντες τὰς πολυτίμους κεχρυσωμένας στολάς. Δύο ἱπποκόμοι ἐκράτουν ἀπὸ τῶν ἡνίων τὸν ὡραῖον ἀραβικὸν τοῦ ἡγεμόνος ἵππον· ὁ ἵππος οὗτος ἦτο ἓν τῶν ἀρίστων ζώων τῆς Ἀραβίας, μέλας τὸ χρῶμα καὶ στιλπνὸς τὴν κόμην ἐκράτει ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν καὶ ἔστρεφε τὸ ζωηρὸν αὐτοῦ ὄμμα πρὸς τὴν πλατεῖαν, ὡς αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ὑπερήφανον ὅτι φέρει τὸν ἡγεμόνα· μόλις ἠδύναντο οἱ δύο ἱπποκόμοι νὰ μετριάσωσι τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ λαμπροῦ τούτου ζώου.

Μετ' ὀλίγον παρετηρήθη κίνησίς τις μεταξὺ τῶν σωματοφυλάκων καὶ ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὴν μεγάλην λιθίνην κλίμακα, ἥτις ἔφερε πρὸς τὰ δωμάτια τοῦ ἡγεμόνος. Ἐν μέσῳ βαθείας σιγῆς κατῆλθεν ὁ Ἀλέξιος, ὅπως ἐπιβῇ τοῦ ἵππου του. Ὁ Ἀλέξιος ἦτο ὠχρός, τὴν δὲ ὠχρότητα αὐτοῦ ἔτι μᾶλλον ἐπηύξανεν ἡ μεγάλη αὐτοῦ γενειάς. Ἔρριψεν ἀφῃρημένα βλέμματα πρὸς τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ ἀναμένοντας ὁπλίτας καὶ δι' ἐλαφροῦ νεύματος ἐχαιρέτισε τοὺς τρεῖς συγγενεῖς του καὶ τοὺς λοιποὺς μεγιστάνας. Ὁ πρωτοστράτωρ*) ὡδήγησε τὸν ἵππον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὅστις ἔλαβε τὰς ἡνίας καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβῇ αὐτοῦ. Ἀλλ' αἴφνης ὁ ἵππος ἤρξατο ἀναπηδῶν καὶ χρεμετίζων· οἱ ὀφθαλμοί του ἔρριπτον φλόγας καὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ ἦσαν τεταμένα· διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν του ἐλάκτιζε σφοδρῶς, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ. Μάτην ἐπειρῶντο οἱ ἱπποκόμοι διὰ θωπειῶν καὶ διὰ ἀπειλῶν νὰ δαμάσωσι τὴν αἰφνιδίαν τοῦ ἵππου ὀργήν· μάτην ἐπροσπάθει ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις ἦτο ἄριστος ἱππεύς, νὰ ἐξουσιάσῃ τὸ εὐγενὲς ζῶον. Ὁ ἵππος δὲν δαμάζεται, δὲν ὑπακούει, ἀλλ' ὑψοῖ τὴν κεφαλήν του καὶ σείει τὸ στόμα του, τὸ ὁποῖον πληροῦται αἱματηροῦ ἀφροῦ. Σιωπηλοὶ ἵστανται οἱ αὐλικοί. Τέλος ὁ αὐτοκράτωρ εὐρὼν στιγμὴν κατάλληλον ἐπιβαίνει τοῦ ἵππου καὶ δίδει σφοδρὰν διὰ τῶν ἡνίων ὤθησιν· τρέμει ἐκ τοῦ πόνου τὸ ζῶον καὶ ἀναρθοῦται ἡ χαίτη του. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος εἶναι καλὸς ἱππεὺς καὶ ὁδηγεῖ τὸν ἵππον πρὸς τὸν πυλῶνα τῆς ἐξόδου. Ἐκεῖ ὁ ἵππος πηδᾷ αἴφνης ἐν ἐξάψει καὶ καταρρίπτει τὸν παράτολμον ἀναβάτην. Πίπτει ὁ Ἀλέξιος καὶ τὸ ἀπαστράπτον αὐτοκρατορικὸν στέμμα κυλίεται κατὰ γῆς. Πάντες ἀφιππεύουσι καὶ σπεύδουσι πρὸς τὸν ἡγεμόνα νομίζοντες ὅτι ἐφονεύθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος δὲν ἔπαθέ τι· ἠγέρθη καὶ εἶδε πρὸ τῶν ποδῶν του τὸ στέμμα κείμενον συντετριμμένον. Ἐπὶ τῇ θέᾳ ταύτῃ τὸ πρόσωπόν του κατέστη ἔτι ὠχρότερον, καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα του πρὸς τοὺς ὀπαδούς του, ἀνῆλθε πάλιν τὴν λιθίνην κλίμακα καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

Ἡ ἀκολουθία ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐνδοτέραν αὐλήν, οἱ σωματοφύλακες διέλυσαν τοὺς στίχους των καὶ ἡ βαρεῖα πύλη ἐκλείσθη πάλιν μετὰ ἀπαισίου κρότου. Ὁ δὲ λαός, ὁ ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἱστάμενος μὴ ἐννοήσας ἀκόμη τι συνέβη, διελύθη ἡσύχως βαθμηδόν. Ἔμειναν μόνον γέροντές τινες ἐκ τοῦ πλήθους, οἵτινες ἔσειον τὰς κεφαλάς των καὶ ἐψιθύριζον. "Κακὸς οἰωνός! Κακὸς οἰωνός!"

Τὰ ἐν Βλαχέρναις ἀνάκτορα εἶχον πάλιν ἀνακτήσει τὴν ζοφερὰν καὶ μελαγχολικήν των ὄψιν.

*) Ἢ ὁ αὐλάρχης, ὡς ἠθέλομεν εἴπει σήμερον.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΟΙ ΟΡΛΕΑΝΙΔΑΙ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣ.

(Μετὰ εἰκόνων, ὅρα σελ. 53.)

Ἡ βουλὴ τῆς Γαλλίας ἐψήφισε καὶ ἡ γερουσία ἐπεκύρωσε κατ' αὐτὰς τὴν ἔξωσιν τῶν Γάλλων πριγκήπων ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους. Τὸ μέτρον τοῦτο ἔλαβεν ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας φοβουμένη τὰς ἐνεργείας τῶν Ὀρλεανιστῶν καὶ τῶν Βοναπαρτιστῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς δημοκρατίας καὶ ἐγκαθίδρυσιν ἐν Γαλλίᾳ βασιλείας ἢ αὐτοκρατορίας. Ἡ ἔξωσις περιλαμβάνει ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν Κόμητα τῶν Παρισίων καὶ τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν ὡς ἀντιπροσώπους τῆς βασιλείας καὶ τὸν πρίγκηπα Ἱερώνυμον Βοναπάρτην καὶ τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν Βίκτωρα ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πολιτεύματος. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως ἔχει τὸ δικαίωμα ἅμα ὡς νομίσῃ τοῦτο πρόσφορον εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου νὰ διατάξῃ τὴν ἐκ Γαλλίας ἔξωσιν καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῶν δύο ἡγεμονικῶν οἰκογενειῶν. Μακραὶ καὶ θυελλώδεις ἦσαν καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῇ Γερουσίᾳ αἱ συζητήσεις ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ἐξώσεως ὑποβληθείσης παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Πολλοὶ ῥήτορες ὡμίλησαν ὑπὲρ τοῦ μέτρου, πολλοὶ δὲ κατὰ αὐτοῦ, διότι ἀμφότεροι οἱ ἡγεμονικοὶ οἶκοι πολλοὺς ἔχουσιν ἐν Γαλλίᾳ ὀπαδούς. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἐνίκησεν ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ ἔξωσις ἐψηφίσθη. Τὰ φιλοβασιλικὰ φύλλα ἐν Γαλλίᾳ, ἔξαλλα ἐκ τῆς ὀργῆς διὰ τὸ μέτρον τοῦτο, ὅπερ ἀποκαλοῦσιν ἄδικον καὶ ἀντεθνικόν, ἀποδίδουσιν αὐτὸ εἰς τὸν πόθον τοῦ ὑπουργείου Φραισινὲ νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. Πιθανώτερον ὅμως εἶναι ὅτι δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς ἀδυναμίαν τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων παρετήρησεν ὅτι οἱ ὀπαδοὶ τοῦ βασιλικοῦ κόμματος ἐνισχύθησαν καὶ ὅτι ὁ κόμης τῶν Παρισίων, ὁ ἐπίδοξος τοῦ θρόνου τῶν Βουρβώνων καὶ Ὀρλεανιδῶν διάδοχος (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δουκὸς τοῦ Σαμβώρ), διὰ τοῦ γάμου τῆς θυγατρός του μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου τῆς Πορτογαλλίας ἀπέκτησε συγγενεῖς ἰσχυροὺς, δυναμένους νὰ προπαρασκευάσωσιν αὐτῷ τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Γαλλίας ἀνάρρησιν.

Οἱ ἐξωσθέντες πρίγκηπες, οἵτινες ἅμα ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ νομοσχεδίου, προέβλεπον τὴν ἀναμένουσαν αὐτοὺς τύχην, ἐγκατέλιπον ἄνευ πατάγου, ἄνευ ἐπιδείξεων θορυβωδῶν τὴν Γαλλίαν, καὶ ὁ μὲν κόμης τῶν Παρισίων μετὰ τοῦ υἱοῦ του μετέβησαν εἰς Ἀγγλίαν, ὁ δὲ πρίγκηψ Ναπολέων εἰς Ἑλβετίαν, ἔνθα ἔχει ἐξοχικὴν ἔπαυλιν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πρίγκηψ Βίκτωρ εἰς Βρυξέλλας. Ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις ἔλαβεν ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, ὅπως κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐξορίστων μὴ συμβῶσι ταραχαί, διέταξε μάλιστα τὰ ὄργανά της νὰ συλλάβωσιν ὅν τινα ἤθελον ἀκούσει κραυγάζοντα· "Ζήτω ὁ βασιλεύς!" ἢ "Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!" Ἀλλ' ἡ ἡσυχία οὐδόλως διεταράχθη, καὶ αὐτὸς ὁ κόμης τῶν Παρισίων, ἀνὴρ ἱπποτικὸς καὶ γενναῖος, πρῶτος ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῆς εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος του ὑπακοῆς, ἀπαγορεύσας πᾶσαν διαδήλωσιν· ἀναχωρῶν ὅμως ἐξέδωκε τὴν γνωστὴν προκήρυξιν ἐν εἴδει διαμαρτυρήσεως κατὰ τῆς ἀδίκου ἐξώσεώς του.

Παραθέτομεν σήμερον τὰς εἰκόνας τοῦ κόμητος τῶν Παρισίων καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος Φίλιππος, κόμης τῶν Παρισίων, εἶναι ἔγγονὸς τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ υἱὸς πρωτότοκος τοῦ ἀτυχοῦς δουκὸς τῆς Αὐρηλίας, τοῦ φονευθέντος ἐν ἔτει 1842 ἐκ πτώσεως ἐκ

Ο ΚΟΜΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.
Γεν. 22 Αὐγούστου 1838.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.
Γεν. 21 Σεπτεμβρίου 1848.

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΑΜΑΛΙΑ,
σύζυγος τοῦ διαδόχου τῆς Πορτογαλλίας.
Γεν. 28 Σεπτεμβρίου 1865.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ.
Γεν. 6. Φεβρουαρίου 1869.

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΕΛΕΝΗ.
Γεν. 16 Ἰουνίου 1871.

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΛΟΥΙΖΑ.
Γεν. 24 Φεβρουαρίου 1882.

Η ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΙΣΑΒΕΛΛΑ.
Γεν. 7 Μαΐου 1878.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ.
Γεν. 9 Σεπτεμβρίου 1884.

Ο ΚΟΜΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΑΥΤΟΥ.

τῆς ἁμάξης. Ἐγεννήθη ὁ κόμης τῶν Παρισίων ἐν ἔτει 1838 καὶ κατὰ τὸν Ἀμερικανικὸν πόλεμον ὑπηρέτησεν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὡς ἐθελοντὴς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, δουκὸς τῆς Σάρτρης. Ἡ σύζυγός του, πριγκήπισσα Ἰσαβέλλα (γενν. ἐν ἔτει 1848), εἶναι θυγάτηρ τοῦ δουκὸς τοῦ Μομπανσιέ, ἄρα καὶ ἐξαδέλφη του. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἓξ ἐγεννήθησαν τέκνα· α'.) Ἡ πριγκήπισσα Ἀμαλία, τὰ νῦν σύζυγος τοῦ διαδόχου τῆς Πορτογαλλίας, γενν. ἐν ἔτει 1865· β'.) Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος Φίλιππος, γενν. ἐν ἔτει 1869, ὁ μετὰ τοῦ πατρός του ἐξοριαθείς· γ'.) Ἡ πριγκ. Ἑλένη, γενν. τῷ 1871· δ'.) Ἡ πριγκήπισσα Ἰσαβέλλα, γενν. 1878· ε'.) Ἡ πριγκήπισσα Λουΐζα, γενν. 1882, καὶ στ'.) Ὁ πρίγκηψ Φερδινάνδος, γενν. 1884.

Λέγεται ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ κόμητος τῶν Παρισίων θέλει παρακολουθήσει μετὰ τῶν τέκνων της τὸν σύζυγον καὶ τὸν πρωτότοκόν της υἱόν, ἅμα ὡς ἀναλάβῃ ἡ βαρέως ἀσθενήσασα πριγκήπισσα Λουΐζα, καθότι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο ζεῦγος εἶναι ὑπόδειγμα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Εἰς τοὺς ἀποχαιρετίζοντας τὸν σύζυγόν της φίλους εἶπεν ἡ πριγκήπισσα· "Μὴ λέγετε χαίρετε, ἀλλὰ καλὴν ἐντάμωσιν!" Ἐκ τῶν λόγων τούτων φαίνεται ὅτι οἱ ἐξωσθέντες πρίγκηπες τρέφουσι τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξορία αὐτῶν δὲν θέλει διαρκέσει ἐπὶ πολύ. Καὶ πράγματι μὲ τὰς συχνὰς ἐν Γαλλίᾳ μεταβολὰς τίς οἶδε τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα.

ΕΑΡ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ὑπὸ

Δρ. ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΕΓΓΕΛ.

(Συνέχεια.)

Ἄνευ σκοποῦ, ἄνευ σχεδίου περιφέρομαι ἐπὶ τῆς παραλίας· τοπογραφικὸν χάρτην ἐν χερσὶ κρατῶν, ἄνευ Ὁδηγοῦ, ἀφιεροῦμαι εἰς τὴν τύχην τοῦ ὑπὸ τῶν θεῶν προστατευομένου ξένου. Πρῶτον ἤδη ἀπαρνοῦμαι πάσας τὰς τετριμμένας ὁδηγίας τῶν βιβλίων· ἐπιθυμῶ ἐλευθέρως νὰ περιπλανῶμαι· προτιμῶ νὰ παρατηρήσω τὸ ἡλιοκαὲς πρόσωπον τοῦ μικροῦ στιλβοῦ τῶν ὑποδημάτων, τοῦ ἐκτελοῦντος τὸ ἔργον του μὲ τὸ σιγαρέττον εἰς τὸ στόμα ἢ νὰ θαυμάσω τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βενετοῦ ἀρχιστρατήγου Schulenburg, τὸν ἀσχημίζοντα τὴν ὡραίαν πλατεῖαν . . . Ἀκολουθῶ τὸ ῥεῦμα τῶν παρὰ τὴν ἀκτὴν περιπατούντων· βλέπω τὰς εὐγενεῖς Κερκυραίας Κυρίας, περὶ τῆς καλλονῆς τῶν ὁποίων αἱ περιγραφαὶ τῶν περιηγητῶν τοσαῦτα διηγοῦνται θαύματα· ἀλλ' εὑρίσκω ὅτι ἡ εὐρωπαϊκὴ ἐνδυμασία οὐδόλως συμμορφοῦται πρὸς τὴν καλλονὴν αὐτῶν. Πόσας εὐλογίστους, εὐκάμπτους μορφὰς περιέχουσιν αἱ Ἰόνιοι νῆσοι καὶ ἡ Πελοπόννησος, τότε μόνον ἑνόησα ὅτε εἶδον ἐν Ἰθάκῃ, ἐν Κεφαλληνίᾳ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ τὰς κόρας τῶν χωρικῶν. Ἀπέναντι αὐτῶν αἱ εὐρωπαϊστὶ ἐνδεδυμέναι Κερκυραῖαι φαίνονται ὡς μαγείρισσαι ἀπέναντι νυμφῶν!

Διὰ μέσου φρακτῶν ἀνθούντων ῥόδων, ἐξ ὧν ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ δύναται νὰ δρέπῃ, ὑπὸ ἐλαίας καὶ πορτοκαλλέας ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι τῶν ἀνθέων των ἄγει λεωφόρος λεῖα καὶ εὐθεῖα πρὸς τὸν κόλπον ἐκείνων, ὅστις ἐπὶ τοῦ χάρτου σημειούμενος διὰ μικρᾶς στιγμῆς καλεῖται "ὁ βράχος τοῦ Ὀδυσσέως." Ἐνταῦθα ἀπεβιβάσθη ὁ πολυμήχανος Ἰθακήσιος, ὅταν ἡ Λευκοθέα τὸν ὠδήγησεν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν παραλίαν τῶν Φαιάκων. Ὁ "βράχος οὗτος τοῦ Ὀδυσσέως" εἶναι τὸ πλοῖον τῶν Φαιάκων, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸν φίλον τοῦ Ἀλκινόου εἰς Ἰθάκην καὶ ἀπελιθώθη ὑπὸ τοῦ παρωργισμένου διὰ τὴν ἐπάνοδόν του Ποσειδῶνος. Ὁ μὴ πιστεύων τοῦτο πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς Κέρκυραν καὶ νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ μικρὸν τοῦτο νησίδιον, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν μικράν του μονὴν καὶ μὲ τὰς ὀλίγας κυπαρίσσους του δύναται λίαν εὐστόχως νὰ παραβληθῇ πρὸς πλοῖον.

Κατωφερὴς ἀτραπὸς ἄγει ἀπὸ τῆς θέσεως "Κανόνι" πρὸς τὴν παραλίαν καὶ εἰς μικρὰν αὐτῆς ἀπόστασιν κεῖται "ὁ βράχος τοῦ Ὀδυσσέως". Εὐτυχῶς ἔχω παρ' ἐμοὶ τὴν Ὀδύσσειαν καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὰς κυπαρίσσους τῆς κομψῆς μονῆς ἀναγινώσκω ἡσύχως τὰς ῥαψῳδίας Ε'. μέχρι Η'. Ὁ λεμβοῦχος μοὶ ἄφησε τὸν μικρόν του δεκαετῆ παῖδα, ὡραιότατον μειράκιον, τὸ ὁποῖον ἐν ᾧ ἐγὼ ἀνεγίνωσκον ἐπεδόθη εἰς τὴν ἁλιείαν διὰ τοῦ κάμακος καὶ μεγάλην ἀνέπτυσσεν ἐπιτηδειότητα. Τὸν ἠρώτησα ἂν θὰ γείνῃ ἁλιεύς. "Ὄχι, μοὶ ἀπήντησεν ἑλληνικώτατα, θὰ γείνω διδάσκαλος!" . . .

Ἐπέστρεψα εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐν ᾧ καθήμενος ἐρρόφων τὸν ἑλληνικὸν μικροσκοπικὸν καφέν μου, μὲ πλησίασε Κερκυραῖος ἀξιωματικός, ὅστις κατῴκει εἰς τὸ πλησίον μου δωμάτιον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος δὲν ἐγνώριζε γερμανικά, ἀλλ' ὀλίγα ἰταλικά, ὥστε ἦμαν ἠναγκασμένος νὰ κάμω χρῆσιν τῶν ὀλίγων μου Ἑλληνικῶν, ὅπως ὁμιλήσω μετ' αὐτοῦ. Ἔννοεῖται ὅτι ἡ ὁμιλία μας περιεστράφη περὶ τὴν πολιτικὴν καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας. Χάρις εἰς τὴν θαυμασίαν ἱκανότητα τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐννοῶσι ταχέως καὶ αὐτοὺς τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ μετ' αὐτῶν συναναστρεφομένου, ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ὑπῆρξε λίαν εὐχάριστος καὶ τερπνή, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐκαθήμεθα ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ τὸν ἀστερόεντα οὐρανὸν καὶ τὸ ἀμυδρὸν τῆς σελήνης φῶς. Παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἔμαθον ὅτι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου, δι' οὗ ἔμελλον τὴν ἐπιοῦσαν ν' ἀπέλθω εἰς Κεφαλληνίαν ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς Λευκάδα καὶ ὁλόκληρος ἡ φρουρὰ τῆς Κερκύρας. Τοῦτο μὲν δὲν μοὶ ἦτο εὐχάριστον, διότι ἠλαττοῦτο κατὰ πολὺ ἡ ἐν Ἰθάκῃ διαμονή μας· οὐχ ἧττον ὅμως ἐχάρην δυνάμενος τὰ συνταξειδεύσω μετὰ ἀρειμανίων Ἑλλήνων στρατιωτῶν.

Β'.

ΕΝ ΤΗι ΧΩΡΑι ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΩΣ.

Ἐν Ἰθάκῃ τῇ 30 Ἀπριλίου 1886.

Ἐκ τῶν ἑπτὰ Ἰονίων νήσων τὴν διασημοτέραν, τὴν Ἰθάκην, ὀλιγώτερον ἐπισκέπτονται οἱ περιηγηταί, διότι ἡ Ἰθάκη δὲν κεῖται ἐν τῇ μεγάλῃ γραμμῇ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ, καὶ αὐτὰ τὰ ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια σπανιώτερον προσεγγίζουσιν εἰς αὐτήν. Ἑπομένως δὲν εἶναι θαῦμα, ὅτι τὸ μόνον μικρὸν ξενοδοχεῖον τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη μόλις δωδεκάδα ξένων ἐδέχθη. Καὶ ὅλους τούτους ἐνθυμεῖται ὁ καλὸς ξενοδόχος. Ὁ γερμανικὸς ὁδηγὸς (Baedeker) οὐδὲν ἄλλο λέγει περὶ Ἰθάκης ἢ ὅτι παραπλέων τις βλέπει αὐτὴν ἐπὶ μικρόν, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ λαμπρὸς οἶνος, οὗ καὶ ἡμεῖς ἐν Γερμανίᾳ γευόμεθα ἀπό τινος χρόνου, ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ Ἰθάκη εἶναι μυθολογικόν τι νησίδριον, κείμενον πλησίον τῶν ἀκτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἰθάκη εἶναι πραγματικότης — καὶ πραγματικότης θελκτική. Ἀποκεχωρισμένη τοῦ κόσμου καὶ ὅμως τόσον πλησίον τῆς δυτικῆς Εὐρώπης κειμένη, φαίνεται ἡ πατρὶς αὕτη τοῦ Ὀδυσσέως ὡς ὄνειρον ποιητικόν· ἀπερίγραπτον γόητρον περιβάλλει αὐτὴν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πατοῦντος τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Τὰ πάντα συντείνουσιν εἰς τοῦτο — δὲν εἶναι μόνον ἡ φαντασία, ἥτις καθωραΐζει αὐτὴν εἰς τὰ βλέμματα τοῦ πεπολισμένου ἀνθρώπου. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναγνώσῃ τις τὴν Ὀδύσσειαν, ὅπως μετὰ ὀλιγώρων μόνον διαμονὴν ἐν αὐτῇ νομίσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐπί τινος νήσου τῶν μακάρων.

Ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐν Ζακύνθῳ ὁ Εὐρωπαῖος κινεῖ τὴν περιέργειαν, πολλάκις δὲ καὶ τὴν ἀπληστίαν τῶν ἐγχωρίων κατοίκων, οἵτινες περιστοιχοῦσιν αὐτὸν καὶ διὰ διαφόρων προτάσεων ἐνίοτε τὸν ἐνοχλοῦσι. Ὁποία διαφορὰ ἐν Ἰθάκῃ! Ἐνταῦθα ἡ ἔλευσις ξένου κινεῖ μὲν τὴν περιέργειαν τῶν κατοίκων, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ἀπληστίαν. Ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ τις ὀλίγα Ἑλληνικὰ καὶ ν' ἀποτανθῇ πρὸς τὸν πρῶτον τυχόντα Ἰθακήσιον, καὶ ὅλαι οἱ ἐπιθυμίαι του ἐκτελοῦνται αὐθωρεί. Ἐὰν μάλιστα φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ συστατικὴν ἐκ Κερκύρας ἢ ἐκ Κεφαλληνίας ἐπιστολήν, ὅπερ ἶσως πρᾶγμα εὐκολώτατον, τότε καθίσταταί τις τὸ ἀγαπητὸν τῆς ἡσύχου νήσου τέκνον· πάντες τὸ περιποιοῦνται, πάντες τὸ θωπεύουσιν . . .

Ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου εἶναι μικρά, ἥσυχος κωμόπολις, συγκειμένη ἐκ μιᾶς μακρᾶς ὁδοῦ, ἥτις ἐκτείνεται ἐν ἡμικυκλίῳ περὶ τὸν ἤρεμον κόλπον καὶ παρέχει εἰς τὴν πόλιν θέαν μαγευτικὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ. Μακρόθεν νομίζει τις ὅτι ἡ πόλις κατοικεῖται ὑπὸ 30 χιλ. ἢ τοὐλάχιστον 20 χιλ. ψυχῶν. Οἱ κάτοικοι ὅμως εἶναι μόλις 6 χιλιάδες, οἵτινες πάντες, ὡς οἱ εὐδαίμονες Ἕλληνες, κατοικοῦσιν ἐν οἰκίαις ἰδιοκτήτοις.

Τινὲς διημφισβήτησαν τῇ Ἰθάκῃ τὴν τιμὴν ὅτι ὑπῆρξεν ἡ σκηνὴ τῆς Ὀδυσσείας· οἱ σοφοὶ τῶν φιλολόγων, οἵτινες ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ταύτην οὐδέποτε βεβαίως εἶδον αὐτὴν οὐδὲ ἔσχον τὴν θείαν τέρψιν ν' ἀναγνώσωσιν ἐν Ἰθάκῃ τὴν Ὀδύσσειαν. Τὰ ἀθάνατα ἔπη ἐν χερσὶ καὶ τὴν ὡραίαν νῆσον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων οὐδεὶς ἐχέφρων δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἀναφέρονται οἱ ὀλίγοι στίχοι, δι' ὧν ὁ Ὅμηρος ἐχαρακτήρισε τὴν Ἰθάκην. Σημειτέ τινα τῆς νήσου, πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς σχετίζει τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυσσέως, ὀφείλουσι τὴν ὀνομασίαν των εἰς μεταγενεστέρους λογίους. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου δίκαιον εἶναι νὰ ὀνομασθῇ σωρὸς ἐρειπίων, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄρους κείμενος, τὸ Κάστρον τοῦ Ὀδυσσέως, ἀδιάφορον ἂν ὁ Ὀδυσσεὺς ἔζησεν ἐνταῦθα ἢ ὄχι. Ἐάν ποτε ὑπῆρχεν ἐν Ἰθάκῃ βασιλεὺς ὀνόματι Ὀδυσσεύς, τότε ἀναμφιβόλως αὐτὸ ἦτο τὸ φρούριόν του, ἤτοι μία τῶν κατοικιῶν του, διότι ὡς διαρκὴς κατοικία πολὺ ἀπεῖχε τῆς πόλεως.

Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὸν "βράχον τοῦ Κόρακος", τὴν ὡραιοτέραν ἐν τῇ νήσῳ ἐκβολμήν. Τὸ ὄνομα "βράχος τοῦ Κόρακος" ἢ "Κορακολιθάρι" δὲν ἐφαρμόζεται καλλίτερον εἰς οὐδὲν ἕτερον μέρος τῆς νήσου ἢ εἰς τοῦτο, ὅπερ πάντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, οὕτως ὀνομάζουσιν. Ἡ νῆσος εἶναι εἰς τὰ κατάφυτα αὐτῆς μέρη ἀληθῆς παράδεισος χάριτος καὶ γονιμότητος. Κάτωθεν τοῦ βράχου τοῦ "Κόρακος" ὑπάρχει βαθεῖα φάραγξ καὶ σπήλαιον σκοτεινόν, ἐξ οὗ ἐκρέει πηγή, ἡ Ἀρέθουσα, περὶ ἧς ἀναφέρει καὶ ὁ Ὅμηρος, ὅστις λέγει ὅτι περὶ τὴν σκιερὰν

πηγὴν ἔβοσκον οἱ παχεῖς χοῖροι τοῦ θείου συβώτου Εὐμαίου. Ὁ καθήμενος ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ ἀκούων τὸν γλυκὺν τῆς Ἀρεθούσης φλοῖσβον, ἀναγινώσκων δὲ ταὐτοχρόνως καὶ τοὺς πρώτους στίχους τῆς ιδ'. ῥαψῳδίας τῆς Ὀδυσσείας δὲν δύναται ποσῶς ν' ἀμφιβάλῃ, ὅτι ὁ τοὺς στίχους τούτους γράψας ποιητὴς δὲν ἐπεσκέφθη αὐτοπροσώπως τὴν νῆσον καὶ ὅταν ἔγραφε δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν αὐτὴν ταύτην τὴν ῥωμαντικὴν θέσιν.

Ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσω προσιτωτέραν τὴν ἤρεμον Ἰθάκην εἰς πολλοὺς τῶν πολυασχόλων ἀνθρώπων, ἵνα εὕρωσιν ἐν αὐτῇ ἀναψυχήν τινα, νομίζω καλὸν νὰ δώσω πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ πῶς δύναταί τις εὐκολώτερον νὰ μεταβῇ ἐκεῖ. Ἡ εὐκολωτέρα μετάβασις εἶναι ἀπὸ Κερκύρας διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον ἀναχωρεῖ τὴν 5ην τὸ ἑσπέρας δὶς ἢ τρὶς τῆς ἑβδομάδος. Ἄφιξις εἰς Ἀργοστόλιον Κεφαλληνίας τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν 6ην πρωϊνὴν ὥραν. Ἐξ Ἀργοστολίου ἐπὶ ὡραίας λεωφόρου μεταβαίνει τις ἐφ' ἁμάξης εἰς Σάμην, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου. Ἡ τετράωρος αὕτη ἐκδρομὴ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς ὡραιοτέρας ἐκδρομὰς διὰ τῶν ἑλβετικῶν Ἄλπεων. Ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὅηλ. εἰς ἀπόστασιν δύο περίπου ὡρῶν ἀπὸ Ἀργοστολίου ὑπάρχει εἶδος καφενείου ἢ παντοπωλείου, οὗ ὁ ἰδιοκτήτης, ἀνὴρ εὐπροσήγορος ἀλλὰ καὶ πονηρός, παρέχει ἡμῖν φαγητὰ καὶ οἶνον καὶ περίφημον καφὲν — ὃν ἄλλως τε πίνει τις καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἀπέναντι τῆς κομψῆς κωμοπόλεως Σάμης, τῆς παρὰ τὴν θάλασσαν κειμένης, εὑρίσκεται ἡ Ἰθάκη.

Ἀπὸ Σάμης φαίνεται διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ μέρος ἐν Ἰθάκῃ, ὅπου θὰ σὲ μεταφέρῃ τὸ ἱστιοφόρον πλοιάριον. Οὐρίου πνέοντος ἀνέμου ὁ διάπλους ἐκτελεῖται ἐντὸς 1½ ὥρας. Οἱ ναυτικοί, οἱ ἐκτελοῦντες τοὺς πλόας τούτους, εἴτε Σάμιοι εἴτε Ἰθακήσιοι, εἶναι ἄνδρες ἱκανοὶ καὶ τίμιοι, καὶ ὅταν οὗτοι κρίνωσι κατάλληλον τὸν καιρόν, πρέπει ἀνεπιφυλάκτως νὰ τοῖς ἐμπιστευθῇ τις. Καλὸν εἶναι προηγουμένως νὰ τηλεγραφήσῃ τις ἐκ Σάμης ἢ ἐξ Ἀργοστολίου, ὅπως ἀποβιβαζόμενος ἐν Ἰθάκῃ, εὕρῃ ἑτοίμην ἅμαξαν πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις κεῖται εἰς ἀπόστασιν μιᾶς περίπου ὥρας.

Ὁ ξένος, ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν διέρχεται διὰ τῆς πλατείας καὶ ἐμπροσθεν τῆς Λέσχης καὶ καταλήγει εἰς τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου "Παρνασσός", περικυκλούμενος ὑπὸ πλήθους ἀνθρώπων ἰδίως νέων, οἵτινες πανταχόθεν τὸν περιεργάζονται. Τὸ ξενοδοχεῖον "Παρνασσός" εἶναι τὸ πρότυπον τῶν μικρῶν ἐν Ἑλλάδι ξενοδοχείων· δὲν εἶναι κυρίως "χάνιον", ἀλλὰ τὰ δωμάτιά του εἶναι εὐάερα, καθαρά, διεσκευασμένα δι' ἁπλῶν μὲν ἀλλὰ καθαρῶν ἐπίπλων. Ὅ,τι ἰδίως μοὶ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἶναι ἡ καθαριότης τῶν χειρομάκτρων. Ὁ θέλων νὰ ἀπομάξῃ τὸ πρόσωπόν του διὰ καλοῦ καὶ χρησιμωτάτου χειρομάκτρου, πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς Ἰθάκην. Καὶ τὰ μεγαλείτερα ξενοδοχεῖα τῆς Εὐρώπης δὲν παρουσιάζουσι τοιαῦτα πρακτικώτατα χειρόμακτρα. Ὁ Ἀμερικανὸς Μάρκος Τβαὶν περιγράφει λίαν εὐτραπέλως τὴν ἀπορίαν τῶν ἐν Εὐρώπῃ περιηγουμένων συμπολιτῶν του, οἵτινες δὲν εὑρίσκουσιν εἰς τὰ ξενοδοχεῖα οὐδὲ σάπωνα, ὅπως νίψωσι τὰς χεῖράς των. Ἐγὼ καὶ εἰς τὰ μικρότερα ξενοδοχεῖα τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀκόμη, εὗρον παρὰ τὴν λεκάνην μου τεμάχιον σάπωνος, καὶ ψήκτραν.

Ὁ ξενοδόχος τοῦ "Παρνασσοῦ" δὲν προσφέρεται πρὸς τοὺς ξένους του ὡς ἁπλοῦς ἐνοικιαστὴς δωματίων, ἀλλ' ὡς κηδεμών, ὡς πατὴρ σχεδόν· πρόθυμος πάντοτε νὰ δώσῃ συμβουλὰς εἰς τοὺς ξένους, παρακολουθεῖ αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοὺς ὡς πιστὸς φύλαξ. Ἑπόμενον εἶναι ὅτι ἅμα διαμείνει τις μίαν μόνην ὥραν ἐν Ἰθάκῃ, αἰσθάνεται αἴσθημα εὐχαριστήσεως καὶ ἀναπαύσεως. Καὶ ἡ ἠρεμία αὕτη ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἡμῶν καὶ χρυσοῦ τὰ ὄνειρα ἡμῶν διὰ μαγευτικοῦ βαυκαλίσματος. Πολλοὺς περιῆλθον τόπους, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὗρον τὴν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν, ἣν ᾐσθάνθην ἐν τῇ ὡραίᾳ Ἰθάκῃ.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΤΟ ΜΕΛΑΝ ΔΑΣΟΣ.

Η ΘΕΣΙΣ HOHENFELS.

Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 56.)

Τὸ Μέλαν δάσος (Silva nigra τοῦ μεσαιῶνος ἢ καὶ Silva macriana, τὸ mons Abnoba τῶν Ῥωμαίων) καλεῖται ἡ δασώδης ἐκείνη σειρὰ τῶν ὀρέων, τὰ ὁποῖα διήκουσιν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥήνου διὰ Βάδης καὶ Βυρτεμβέργης μέχρι Βασιλείας ἐν Ἑλβετίᾳ. Ἡ ὅλη ἔκτασις αὐτῶν εἶναι περίπου 150 χιλιομέτρων, τὸ δὲ ὕψος κατὰ μέσον ὅρον πρὸς νότον μὲν χιλίων μέτρων, πρὸς βορρᾶν δὲ ἑπτακοσίων. Ἡ ὑψηλοτέρα αὐτῶν κορυφὴ εἶναι τὸ ὄρος Feldberg, ὕψος ἔχον 1500 μέτρων καὶ εὑρισκόμενον σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης σειρᾶς. Ἐν τῷ μεσημβρινῷ τμήματι τοῦ Μέλανος δάσους, ὅπου ὑπάρχουσι πολλαὶ λίμναι καὶ ποταμοί, κεῖνται καὶ αἱ δύο πηγαὶ τοῦ Δουνάβεως, μικραὶ καὶ ἀσήμαντοι κατὰ τὰ φαινόμενα, ὥστε ὁ παρατηρῶν αὐτὰς μόλις ἀναθλιβούσας ὀλίγον ὕδωρ, ἀπορεῖ πῶς ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς πηγάζει ὁ τεράστιος ποταμός, ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Ῥουμανίᾳ τοιαύτας λαμβάνων διαστάσεις.

Τὸ κλίμα τοῦ Μέλανος δάσους εἶναι ὑγιέστατον, καίτοι ψυχρὸν ἐν χειμῶνι· ὁ θερισμὸς ἐν ταῖς κοιλάσιν αὐτοῦ γίνεται συνήθως κατὰ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας βραδύτερον ἢ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις τοῦ αὐτοῦ γεωγρ. πλάτους. Τὸ ἔδαφος καλλιεργεῖται μέχρις ὕψους χιλίων μέτρων· ἐντεῦθεν δὲ ἄρχονται τὰ σκοτεινὰ δάση, τὰ ὁποῖα ἔδωκαν τῷ ὄρει καὶ τὸ ὄνομα. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὕψους 1500 μέτρων παύει πᾶσα φυτεία. Αἱ κοιλάδες, αἱ πρὸς τὸν Ῥῆνον κείμεναι, ἔχουσι κλίμα τόσον εὐκρατές, ὥστε εἰς τὰ πρὸς νότον ἐστραμμένα μέρη ὡριμάζει ὁ οἶνος, αἱ ἀμυγδαλέαι καὶ αἱ καστανέαι. Ἡ κτηνοτροφία ἔχει ἐνταῦθα μεγαλειτέραν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας· τὰ κτήνη ὁδηγοῦνται τὸ θέρος ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὅπου διαμένουσι βόσκοντα μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ φθινοπώρου. Τὸ μέλι τοῦ Μέλανος δάσους φημίζεται διὰ τὸ ἄρωμα αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἀγρίων θηρίων εὕρηνται λύκοι καὶ ἀγριόχοιροι, ἀλλ' ἀραιοί, περισσότεραι δὲ ἔλαφοι, δορκάδες καὶ λαγωοί.

Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης εἶναι μᾶλλον πτωχοί, διότι τὸ ἔδαφος αὐτῶν δὲν τοῖς παρέχει πολλὰ προσόντα· τὸν χειμῶνα, καθ' ὃν ἐπὶ μῆνας ὁλοκλήρους περιορίζονται ὑπὸ τῶν χιόνων ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των, καταγίνονται ἰδίως εἰς τὴν κατασκευὴν ξυλίνων ἀντικειμένων, κιβωτιδίων, κοχλιαρίων, κ. τ. λ. Μεγάλην ἐπιτηδειότητα ἔχουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κοινῶν ξυλίνων ὡρολογίων τοῦ τοίχου, τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα "Ὡρολόγια τοῦ μέλανος δάσους", τὰ ὁποῖα μεταφέρονται καὶ πωλοῦνται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς γῆς. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος μὴ ἰδὼν τοιοῦτον ὡρολόγιον ἔν τινι μαγειρείῳ ἢ ἐμπορικῷ καταστήματι. Ἡ τιμὴ αὐτῶν εἶναι τόσον εὐτελής, ὥστε καὶ ἀντὶ τριῶν φράγκων δύναταί τις ν' ἀγοράσῃ τοιοῦτον ὡρολόγιον, εὐχρηστότατον καὶ πρακτικώτατον.

Φυσικῷ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ Μέλαν δάσος μὲ τὰς ἀποτόμους καὶ βραχώδεις κορυφάς του, μὲ τὰς κοιλάδας καὶ τὰς φαραγγάς του, μὲ τοὺς ῥάκας καὶ καταρράκτας του περιέχει θέσεις τὰ μάλιστα ὡραίας καὶ μαγευτικάς. Μία τῶν τοιούτων θέσεων εἶναι καὶ ἡ καλουμένη Hohenfels, ἣν ἐν εἰκόνι παρατιθέμεθα. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς σκιάδος ἱστάμενός τις βλέπει περὶ ἑαυτὸν δάση πυκνά, κορυφὰς ὑψηλὰς καὶ ζοφερὰς καὶ ἐν γένει φύσιν μεγαλοπρεπῆ.

ΤΟ ΟΡΟΣ ΑΓΙΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑι ΚΑΙ Η ΕΠ' ΑΥΤΟΥ ΜΟΝΗ.

(Μετὰ εἰκόνος, ὅρα σελ. 56.)

Τὸ ὄνομα "Ἅγιος Βερνάρδος φέρουσι διάφορα ὀρεινὰ στενὰ τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων. Τὸ σημαντικώτερον πάντων εἶναι τὸ λεγόμενον "ὁ μέγας ἅγ. Βερνάρδος, καὶ κείμενον εἰς τὰ πρὸς τὴν Ἰταλικὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀόστης σύνορα, χωρίζον δὲ τὰς δυτικὰς Ἄλπεις ἀπὸ τῶν κεντρικῶν. Ἡ διὰ τοῦ ὄρους τούτου ἄγουσα ὁδός, μήκους 84 χιλιομέτρων, συνδέει τὰς κοιλάδας τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Δόρας.

Ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ὀρεινῆς ταύτης διόδου κεῖται πλησίον ζοφερᾶς μικρᾶς λίμνης ἡ περιώνυμος μονὴ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου, ἧς ἡ ἀνέγερσις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 962 καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν ἅγ. Βερνάρδον τὸν ἐκ Μεντώνης. Ἡ μονὴ αὕτη πλουτίσασα διὰ τῶν πολλῶν αὐτῆς κτημάτων κατεῖχεν ἐν ἡσυχίᾳ τὰς κτήσεις ταύτας μέχρι τοῦ ἔτους 1587 ὅτε ὁ Κάρολος Ἐμμανουὴλ Γ'. τῆς Σαρδηνίας, εὑρὼν κατάλληλον πρόφασιν κατεπάτησε πάσας τὰς κτήσεις τῆς μονῆς, τὰς ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ κειμένας. Ἡ μονὴ κεῖται 2478 μέτρα ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἐν ὑψηλοτέρᾳ χειμερινῇ διαμονῇ εἰς τὰς Ἄλπεις. Ἡ κατὰ μέσον ὅρον ἐτησία θερμοκρασία εἶναι 1 βαθμοῦ ὑπὸ τὸ μηδενικόν, διπλασία κατὰ τοῦτο πρὸς τὴν θερμοκρασίαν τῆς Σπιτσβέργης. Ἐπὶ ἐννέα ὅλους μῆνας τοῦ ἔτους τὸ περὶ τὴν μονὴν ἔδαφος καλύπτεται ὑπὸ τῆς χιόνος, ἥτις ἐν χειμῶνι σχηματίζει στρῶμα ἀπὸ 2 μέχρι 13 μέτρων πάχους.

Ἐκ τῶν 40 μοναχῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν μονὴν

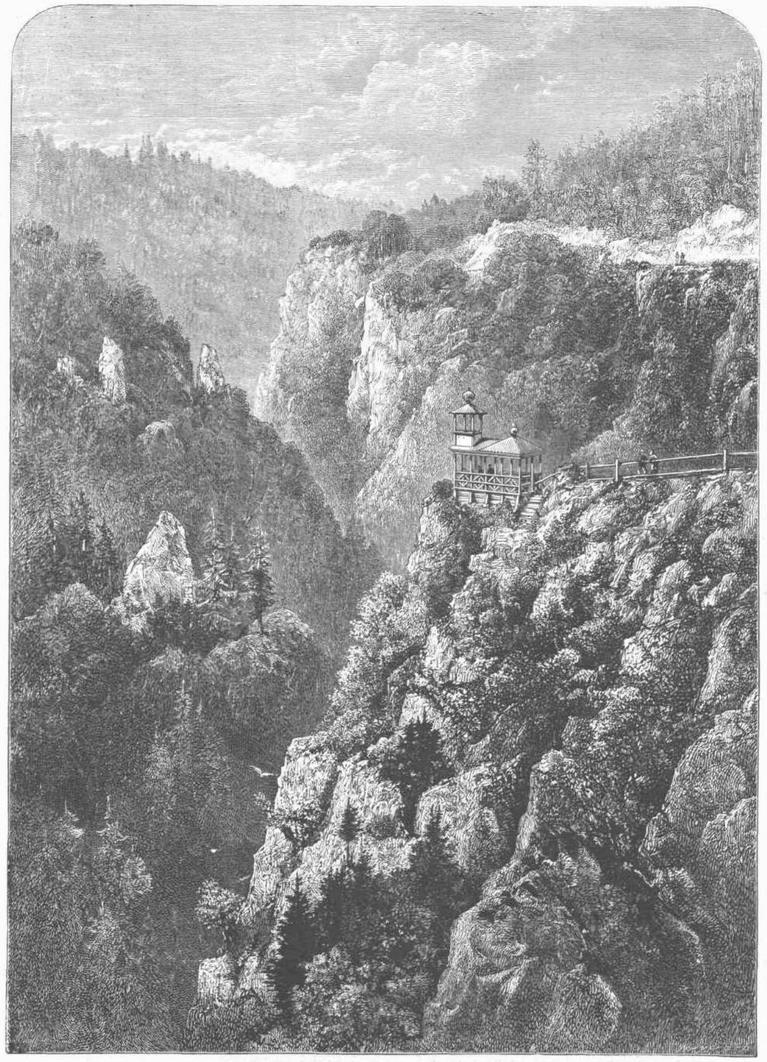

ΤΟ ΜΕΛΑΝ ΔΑΣΟΣ.
Η ΘΕΣΙΣ HOHENFELS.

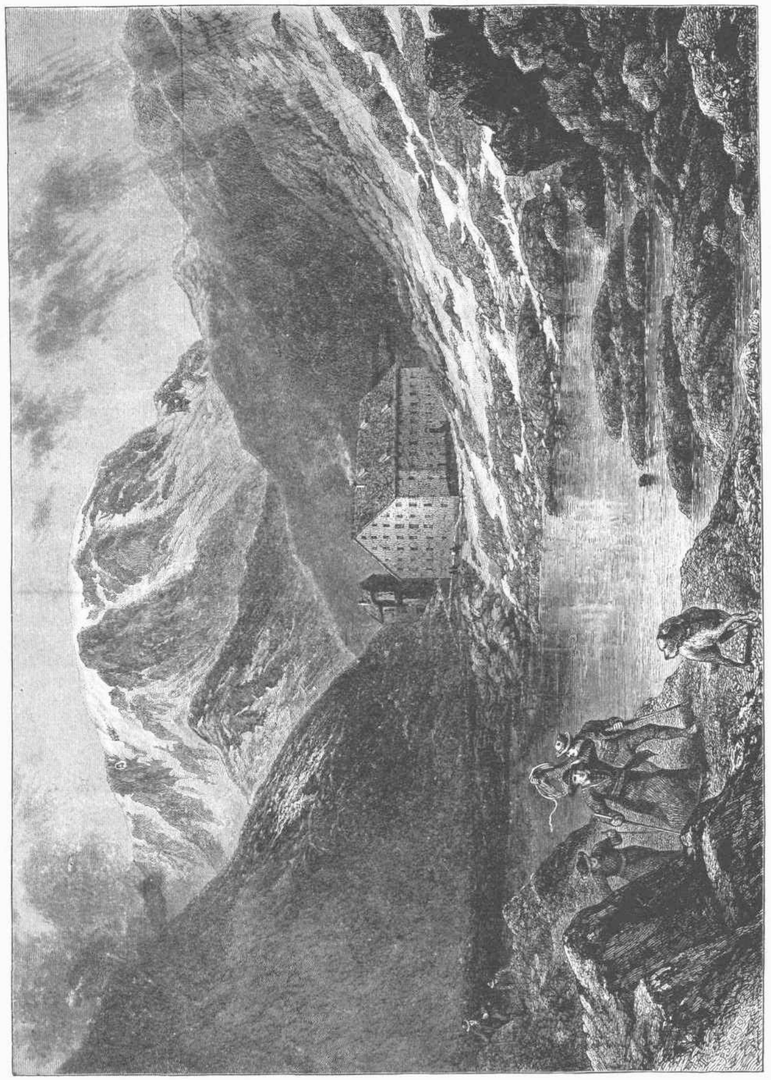

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ.

τοῦτο ἔργον ἔχουσιν ἀρωγοὺς τοὺς μεγάλους κύνας, τοὺς γνωστοὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν μαρώνων ἢ τῶν κυνῶν τοῦ ἁγ. Βερνάρδου, οἵτινες ἔχουσιν ἰδιαιτέραν ἐπιτηδειότητα ν' ἀνακαλύπτωσι τοὺς ἀποπλανηθέντας ὁδοιπόρους. Οἱ τυχὸν νοσοῦντες ξένοι διαμένουσιν ἐν τῇ μονῇ μέχρις ἐντελοῦς ἀναρρώσεώς των. Οὐδεμία δαπάνη καταβάλλεται· αἱ εἰσφοραὶ εἶναι μόνον προαιρετικαί. Ὑπολογίζεται ὅτι ἐτησίως 20 χιλιάδες ἀνδρώπων περιβάλλονται ἐν τῇ μονῇ, ἥτις δαπανᾷ πρὸς τοῦτο 80 χιλιάδας φράγκων. Τὰ χρήματα ταῦτα προέρχονται ἐν μέρει μὲν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων, ἐν μέρει δὲ ἐκ τῶν εἰσφορῶν τῶν διαβατῶν.

Οἱ τυχὸν ἐν τῇ χιόνι ἢ ἐν ταῖς φάραγξι τοῦ ὄρους εὑρισκόμενοι νεκροὶ τίθενται ἐν ἰδιαιτέρᾳ νεκρικῇ αἰθούσῃ, ἔνθα τὰ σώματα αὐτῶν δὲν ἀποσυντίθενται ἀλλ' ἀποξηραίνονται καὶ τοῦτο συνεπείᾳ τοῦ λεπτοῦ καὶ διαπεραστικοῦ ἀέρος. Αἱ κορυφαὶ τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου δὲν εἶναι πολὺ ἀπρόσιτοι, ἐκτὸς τῆς κορυφῆς, τῆς καλουμένης ὄρος Βελάν· Συνεπείᾳ τῆς συγκριτικῶς εὐκόλου διαβάσεως πολλαὶ στρατιαὶ κατῆλθον ἐντεῦθεν πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου. Ἡ γνωστοτέρα τῶν διαβάσεων τούτων εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἐκτελεσθεῖσα, ὅστις ἀπὸ τῆς 15—21 Μαΐου 1808 διέβη μετὰ 30 χιλιάδων ἀνδρῶν, μετὰ πυροβολικοῦ καὶ ἱππικοῦ. Ἡ διάβασις αὕτη θεωρεῖται ἓν τῶν κατορθωμάτων τοῦ μεγάλου στρατηλάτου τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς μονῆς ἐτάφη ὁ ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Μαρέγκου θανασίμως πληγωθεὶς στρατηγὸς Δεσαί, ᾧ ὁ Βοναπάρτης ἀνήγειρε μνημεῖον.

Καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ Ἁγίου Βερνάρδου ὑπάρχει μονή, μικροτέρα ὅμως, ἐν ᾗ διαμένουσι μοναχοὶ ἀνήκοντες εἰς τὴν μεγάλην μονήν. Τὸ μικρότερον τοῦτο ὄρος κεῖται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Σαβοΐας μεταξὺ τῶν κοιλάδων τῆς Ἀόστης καὶ τῆς Ταρενταίζης. Ἡ ὑψηλοτέρα αὐτοῦ κορυφὴ ἔχει ὕψος 3474 μέτρων.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΠΕΙΡΑΤΗΣ ΥΠΟ ΒΥΡΩΝΟΣ.

Μετάφρ. Μ. Μηλιαρέση.

ΑΣΜΑ Γ'.

1.

Εἰς τοῦ Μωρέως τὰ βουνά, ἐν ᾧ βραδέως δύει,
Τὴν ὄψιν μᾶλλον σκυθρωπὸς ὁ Ἥλιος δεικνύει·
Οὐχὶ καθὼς εἰς τοῦ Βορρᾶ τὰ μέρη ὁμιχλώδης,
Ἀλλὰ ὡς λάμψις ἀκεπής, ὡς ὅπαρξις φλογώδης.
Τὴν κυανόχρουν θάλασσαν τρέμων λεπτὰ χρυσόνει,
Ὅταν ἐπὶ τοῦ στήθους της χρυσῆν ἀκτὶν' ἁπλόνῃ,
Καὶ μειδιῶν ἀναχωρεῖ ὡς Ζεὺς τῆς εὐφροσύνης,
Τοὺς βράχους ἀποχαιρετῶν τῆς Ὕδρας καὶ Αἰγίνης·
Μέρη γνωστά, καὶ δι' αὐτὸ βραδύνει τὴν πορείαν,
Καίτοι μὴ ἔχων σήμερον βωμόν, τὴν πρὶν λατρείαν.
Καὶ τῶν ὀρέων αἱ σκιαί, ἐν ᾧ χωρεῖ ἐκεῖνος,
Τὸν ἔνδοξον ἀσπάζονται κόλπον τῆς Σαλαμῖνος·
Αἱ κυαναῖ των κορυφαὶ ἐν τῇ ἑκτάσει χρῶμα
Λαμβάνουν τότε πορφυροῦν εἰς τὸ γλυκύ του ὄμμα,
Ἀβρότατοι χρωματισμοί, οἵτινες σημαδεύουν
Τὸν δρόμον του καὶ ὡς σκιαὶ οὐράνιαι μαγεύουν·
Καὶ τότε βυθιζόμενος, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκιάζει,
Ὑπὸ τὸν βράχον τῶν Δελφῶν πρὸς ὕπνον παγιάζει.

Ὁμοίως εἰς τὸ τέρμα του, ὠχρὸς πλὴν τότ', ἐχώρει
Ὅταν τὸν πρώτιστον σοφόν, οἷόν σου, ἐθεώρει,
Ἀθῆναι! χαιρετίζοντα τὴν τελευταίαν δύσιν.
Καὶ ἔβλεπον οἱ μαθηταὶ τὴν οἰκτροτάτην λύσιν.
Μὴ δύεις ἔτι, Ἥλιε· τὴν δύσιν τοῦ βραδύνει,
Τὴν ὥραν τὴν πολύτιμον τοῦ χωρισμοῦ μηκύνει.
Πλὴν φεῦ! τὸ ὡς τοῦ δυστυχεῖς δὲν θέλει τώρα πλέον,
Καὶ μαῦροι οἱ χρωματισμοὶ φαίνονται τῶν ὀρέων.
Τὴν ὀλίψιν εἰς τὴν προσφιλῆ Ἑλλάδα μᾶλλον χύνει,
Πρώτιστον νῦν συνοφρυῶν ὁ Φοῖβος τὴν ἀφίνει,
Καὶ ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος πρὶν ἓν ἔτι ῥίψῃ νεῦμα,
Κενοῦται τὸ ποτήριον, ἀφίπταται τὸ πνεῦμα,
Τὸ πνεῦμα, τὸ εἰρωνικῶς τὸν φόβον ἀτενίσαν,
Τό, ὡς οὐδείς ποτε, θανόν, τὸ πρωτοτύπως ζῆσαν!

Καὶ τώρ' ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸν προβαίνει ἡ Σελήνη,
Σιωπηλὴ κυρίαρχος ἐπὶ τῆς γῆς· νὰ μείνῃ·
Καὶ ἡ ὁμίχλη, πρόδρομος ἐνίοτε λαιλάπων,
Τὴν ὄψιν της δὲν ἀμαυροῖ, τὸ σῶμά της τὸ λάμπον.
Καὶ παίζουν αἱ ἀκτῖνές της μὲ τὰ λευκὰ μνημεῖα,
Ἅπερ, ὡς φιλοπαίγμονα ἐγείρονται σημεῖα,
Καὶ τὸ στρογγύλον σῶμά της τ' ἀδαμαντοχρυμένον
Φεγγοβολεῖ τὸν μιναρὲν μὲ φῶς ἀργυρωμένον.
Δάση μαυρίζουν ἐλαιῶν καὶ μ' ἤρεμον τὸ βῆμα
Ὁ Κηφισσὸς καθοδηγεῖ τὸ φειδωλὸν του κῦμα·
Ἡ πένθιμος κυπάρισσος ἐκεῖ παρὰ τζαμίον,
Ἐν ᾧ σκιὰς ἀνοίγεται φαιδρὰ ἐκεῖ πλησίον,
Κι' εἰς τοῦ Θησέως τὸν ναόν, μελαγχολίας πλήρης,
Ἐν μέσῳ τῆς σεπτῆς πηγῆς, ὁ φοῖνιξ ὁ μονήρης·
Ὅλα μ' ἀλλοῖα χρώματα τὸ βλέμμα προσκαλοῦσι,
Καὶ μόνον ὀφθαλμοὶ σκαιοὶ ἴσως ἀμερμνοῦσι.

Καὶ τὸ Αἰγαῖον ἤρεμον οὐχὶ μακρὰν κοιμᾶται·
Δὲν τὸ ταράττει θύελλα, καὶ δὲν ἀνακυκᾶται.
Τὰ κύματα, χρωματισμοῦ νῦν μᾶλλον μειλιχίου,
Στίχους μακροὺς ἀποτελοῦν σαπφείρου καὶ χρυσίου,
Καὶ μὲ τῶν νήσων τὰς σκιὰς ν' ἀναμιχθοῦν κινοῦνται,
Κ' ἐν ᾧ τὸ πέλαγος γελᾷ, αὐταὶ συνοφρυοῦνται.

2.

Ἀλλ' ἔφυγον τοῦ θέματος. Τί θέλω εἰς Ἀθήνας;
Καὶ ὅμως τίς τὸ βλέμμα του περὶ ἐσὲ ἐκτείνας
Νὰ σὲ παρίδῃ δύναται ὀλιγωρῶν τὸ θέμα;
Τοσοῦτον τῆς μαγείας σου εἶν' ἰσχυρὸν τὸ βλέμμα·
Ποῖος τοιοῦτον Ἥλιον εἶδ' ἐπὶ σὲ νὰ δύσῃ,
Καὶ δύναται τὴν ὄψιν σου ποτὲ νὰ λησμονήσῃ,
Ὅσῳ μακρὰν κι' ἂν μεταβῇ, καὶ χρόνος ἂς παρέλθῃ;
Πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ὅστις πλησίον ἔλθει. —
Πρὸς σέ, Ἀθῆναι, μ' ἔφερε τὸ ᾄσμά μου πλησίον,
Καὶ σόν ποτε τοῦ Πειραιοῦ, σὸν ἦτο τὸ νησίον.
Ὦ! εἴθε, εἴθ' ἐλεύθερον αὐτὸ νὰ ἦτο πάλιν,
Καί, τέκνον σου, 'στὴν μητρικὴν συφίγξῃς τὴν ἀγκάλην!

ΕΛΙΖΑ ΚΑΙ ΒΙΔΜΕΡ.

Ἐκ τῶν τοῦ Töpffer.

Ματάφρασις Θ. Δ. Πισουρίκα.

(Συνέχεια.)

Μετα τινα χρόνον ἐπεσκέφθην καὶ πάλιν τὸ νεκροταφεῖον ἄνευ ἑτέρου σκοποῦ ἢ μόνον ὅπως περιδιαβάζων διασκεδάσω κατὰ τὴν συνήθειάν μου τὰς ὥρας τῆς ἀργίας. Ὁ καιρὸς ἦτο πένθιμος· οἱ βράχοι τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἀνώμαλοι καὶ ζοφεροὶ ἀντηνακλῶντο εἰς οὐρανὸν ὁμιχλώδη καὶ ἄνεμος ἰσχυρὸς ἔκλινε τὰ χόρτα τῶν πεδιάδων. Ἐνομιζέ τις ὅτι ῥεῦμα κατηφείας διῆλθεν ἐπὶ τῶν τάφων καὶ ὑπεισέδυσε μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὑγρᾶς κατοικίας τῶν νεκρῶν. Ἅμα τῇ εἰσόδῳ μου μικρὸν κυνάριον ἔδραμε πρός με μετὰ μυρίων ἐνδείξεων θωπειῶν. Ἐκάθισα ἵνα τὸ λάβω εἰς χεῖρας καὶ τῷ ἀποδώσω τὰς θωπείας, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὡσεὶ ἀπατηθὲν ἐκ τῆς προσδοκίας του μὲ ἐγκατέλιπε καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἀκολουθῶν αὐτὸ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, εἶδον ἄνθρωπον εἰς τὸ ἀντίπεραν ἄκρον· ἐβάδισα πρὸς τὸ μέρος του.

Ἦτο νεκροθάπτης· ἀνέμενε στηριζόμενος ἐπὶ πτυαρίου· Σᾶς ἀνήκει, τῷ εἶπον, ὁ σκύλος οὗτος; Ὄχι· εἶναι τ' ἀφεντικοῦ ποῦ βρίσκετ' ἐδῶ μέσα, στὸν τάφο· τὸν ἔθαψαν χθές· φαίνεται ποῦ τὸ σκυλὶ θ' ἀγρύπνησε κοντά του· ἐδῶ τὸ βρῆκα τὸ πρωί· — Ἀμ, δὲν εἶναι πρῶτο αὐτό! προσέθεσε. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὡμίλει ἐπληησίαζα τὸ κυνάριον αἰσθανόμενος διὰ τὸ πτωχὸν ζῶον συμπαθῆ τρυφερότητα· ἔμενε συνεσταλμένον παρὰ τὸ μνῆμα· διὰ τῆς κινήσεως τῆς οὐρᾶς οἱονεὶ μὲ ηὐχαρίστει· ἀλλὰ τὸ ἄνευ λάμψεως βλέμμα του ἐδίδου τὴν ἐκφραστικὴν ἐκείνην ὀδύνην, τὴν τόσον συγκινητικὴν εἰς τὰ ζῶα, τὰ δυνάμενα νὰ τὴν αἰσθάνωνται. Καθ' ὅσον τὸ ἐθώπευον, ἐφαίνετο μᾶλλον ἄθυμον καὶ ἀνήσυχον. Τέλος ἤρχισε νὰ γαυγίζῃ ὑποκώφως, ὡσεὶ ἡ πρόσῳ αὐτοῦ ξένης χειρὸς τῷ ὑπενθυμίζεν ἀλγεινότερον τὴν ἀπώλειαν τοῦ κυρίου. Οὕτω ἐξηγῶν τὴν θλῖψιν τοῦ πιστοῦ ἐκείνου δούλου ἠσθανόμην ἐπὶ τῇ θέᾳ αὐτοῦ γλυκεῖαν περιπάθειαν, ἣν ἐπειρώμην ν' ἀποκρύψω ἀπὸ τοῦ νεκροθάπτου.

Ἀναμένετε λείψανον; ὑπέλαβον μετὰ μικρόν· — Μάλιστα· λείψανο ποῦ ἀργάει νάρθῃ· καὶ γιάτινα τὴν βροχή. — (Σταγόνες τινες ἔβρεξαν τοὺς τάφους.) — Γνωρίζετε τίνος εἶναι τὸ λείψανον; — Ὄχι· μὰ χωρὶς ἄλλο θὰ ἦνε πτῶμα· ἔξω ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔρρομε τίποτε ἄλλο ἡμεῖς. — Δὲν δύνασθε λοιπὸν νὰ μοὶ εἴπητε ποῖος ἦτο ὁ κύριος τοῦ κυναρίου τούτου; — Αὐτὸ μάλιστα· γιατί σὰν ζοῦσε ὁ μακαρίτης ἠρχόντανε μὲ τὸ σκυλί· Ὀσκὰρ τὸν λέγαν· (τὸ κυνάριον ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν σεῖον τὴν οὐράν). Τὸ καϋμένο, δὲν ἔχει πλιὰ ἀφεντικό! — Καὶ τῷ ἔρριψε τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου, ὅπερ ὁ κύων ὠσφράνθη χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ. —

Ἂν ὁ κύων οὗτος εἰς οὐδένα ἀνήκῃ, εἶπον τῷ νεκροθάπτῃ, εὐχαρίστως θὰ τὸν παρελάμβανον. — Καὶ θὰ κάμῃ πολὺ καλὰ ὁ κύριος· τί δὰ μπορεῖ νὰ κοστίζῃ νὰ θρέψῃ κανεὶς ἕνα τέτοιο ζῶο· θὰ τῶπερνα ἐγὼ ἂν μποροῦσα νὰ τὸ ζῶ· ἡμεῖς ξέρετε, τίποτα περιττὸ δὲν ἔχομε. — Μοὶ εἴπετε ὅτι ὁ κύριός του ἤρχετο νὰ σᾶς βλέπῃ; — Ὄχι δὰ ἐμένα! γιὰ τὴν γυναῖκά του ἤρχετο ποῦναι θαμμένη ἐκεῖ κάτω. — Ἦτο νέος; — ὄχι πολύ· ἔπειτα . . . ὅλος λύπη καὶ φαρμάκι· ὁ καϋμένος! Τέτοιον ἄνδρα δὲν παραβλέπει κανένας σήμερα· ἠρχόντανε κ' ἔκλαιε· τὸ σκυλὶ του ἔμεν' ἐδῶ μαζύ μας· ἄλλο τίποτα δὲν ἔξερω. — Ποῖον τάφον ἐπεσκέπτετο; — Νά, τὸν μαῦρο ἐκεῖνο ἐκεῖ . . . ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν ἰτιά" . . . — Ἦτο ὁ τάφος τὴν Ἐλίζης! Πάραυτα τὰ περιστατικά, ἅτινα μοὶ συνίστων τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἐθέρμανον τὴν εἰκόνα ὑφ' ἣν ἡ φαντασία μου ἐζωγράφει τὸ νεαρὸν πρόσωπον τῆς ἀγνώστου καὶ ἠσθάνθην ἀπογοήτευσιν, Ἡ πραγματικότης οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ δὲν ἔχει ποτὲ τὴν γοητείαν τῶν ὀνείρων. Καὶ ὅμως μετὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς ἀθυμίας, ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀντικείμενον πόνου, οὕτω διαρκοῦς ἐπανήρχετο βαθύτερον νὰ μὲ συγκινῇ, ἤμην ὅλος περιπάθεια διὰ τὸν ταλαίπωρον, ὅστις ἐπὶ ἔτη ἴσως ὑπέστη τὸ βάρος τῆς δούλης· καὶ τὸ κυνάριον! Ὁ πιστὸς οὗτος δοῦλος προσέθετεν εἰς τὴν φαντασίαν μου ἀνεκλάλητον μαγείαν, ἣν τὸ πνεῦμα δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ ἀλλ' ὑφ' ἧς ἐσύρετο δι' ἀκαταμαχήτου θελγήτρου.

Νεκροθάπτα, τῷ εἶπον, πρέπει νὰ μοὶ εἴπητε ἀμέσως πᾶν ὅ,τι γνωρίζετε περὶ τοῦ κυρίου αὐτοῦ. — Σᾶς τὰ εἶπα ὅλα ἀφέντη· τὸ ὄνομά του δὲν τὸ ξέρω· ἂν ἦνε γιὰ κληρονομιά, πᾶτε στὸ Δημαρχεῖο νὰ τὸ μάθητε. Σᾶς εἶπα ἤταν ἕνας δύστυχος ἄνθρωπος ποῦ μᾶς ἔθαζε πάντα καὶ κάτι τι στὸ χέρι· τίποτε ἄλλο δὲν ξέρω. — Ἦτο ἀπὸ τὴν πόλιν; — Ἔτσι πρέπει νάναι· μὰ πάλι δὲν ξέρω. —

Ἐξηκολούθουν νὰ ὁμιλῶ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὅτε γραῖα μελανὰ ἐνδεδυμένη εἰσῆλθεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Ὁ κύων ἔδραμε πρὸς αὐτὴν μετ' ἐνδείξεων ἐκτάκτου χαρᾶς· πλὴν παρὰ τὰς ἐπιμόνους προσπαθείας τῆς γραίας ὅπως τὴν ἀκολουθήσῃ, τὸ κυνάριον ἐπανῆλθε καὶ συνεσωρεύθη παρὰ τὸν τάφον. Ἡ γραῖα προφανῶς συγκεκινημένη ἐφαίνετο μὴ θέλουσα νὰ πλησιάσῃ τὸν τάφον. Ἔμενε μακρὰν καὶ ἐξηκολούθει νὰ τὸ καλῇ· — Καλοί μου κύριοι, εἶπε τέλος· εἶναι δυνατὸν νὰ μοὶ τὸ φέρητε; ἔχω μαζύ μου μὲ τί νὰ τὸ δέσω. — Εἶναι ἰδικόν σας, ἀνέκραξα; — Μάλιστα κύριε. — Εἴπατέ μοι τὴν κατοικίαν σας καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ τὸ φέρω. — Ἐδῶ πλησίον ὑπὸ τὸ Champel. — Τὸ ὄνομά σας; — Μαργαρίτα· ζητήσατε παρὰ τὸ μέρος Vieux-chêne· εἶναι ἐκεῖ· ἀλλὰ μὴ μὲ ἐμπαίζετε καλέ μου κύριε· ὁ κύων οὗτος μοὶ ἐνεπιστεύθη ἀπὸ τὸν . . . κύριόν μου." — Καὶ ἡ φωνή της διεκόπη ὑπὸ τῶν δακρύων. Τὴν ἐπλησίασα, τὴν παρεκάλεσα ν' ἀπέλθῃ ὑποσχεθεῖς ὅτι τὴν ἰδίαν ἡμέραν θὰ μὲ ἐπανίδῃ παρ' αὐτῇ μετὰ τοῦ κυναρίου.

Ἀφοῦ ἡ γραῖα ἀπεμακρύνθη παρεκάλεσα τὸν νεκροθάπτην νὰ μὲ βοηθήσῃ· ἐκκράτει τὸν κύνα ἐνῶ ἐγὼ προσέδενον τὸ σχοινίον εἰς μανδήλιον ἐν εἴδει κλοιοῦ, ὃν ἔθεσα περὶ τὸν λαιμόν του. Τὸ πτωχὸν ζῶον ἔμενεν ἀκίνητον παρὰ τὴν προφανῆ ἀγωνίαν, ἣν ὑφίστατο· ἀλλ' ὅταν ἠθέλησα νὰ τὸ σύρω μακρὰν τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐξέβαλε φωνὰς ὀδύνης καὶ ἐνῶ ἀνθίστατο πάσῃ δυνάμει, τὸ πλῆρες ἐκφράσεως καὶ ἱκεσίας βλέμμα του μοὶ ἀφῆρει ὅλον τὸ βάρος. Παρηγήθην τοῦ τρόπου τούτου καὶ προσδέσας τοὺς ὀφθαλμούς του μὲ τὸ μανδήλιον τὸ ἐκράτησα ἰσχυρῶς ὑπὸ τὸν βραχίονα καὶ τὸ ἔφερον οὕτω προσπαθῶν διὰ τῶν θωπειῶν νὰ κατευνάσω τὴν ἀντίστασιν, ἣν ἐδείκνυεν. Παρὰ τὴν θύραν ἰδίως ἐκοπίασα πολὺ ὅπως τὸ συγκρατήσω ὅταν συνηντήθημεν μὲ τὴν νεκρικὴν συνοδείαν, ἣν ἀνέμενεν ὁ νεκροθάπτης. —

Ἡ ὀδύνη αὕτη τῶν ζώων ἐμπνέει οἶκτον ἀλγεινόν· Ἄδολος, ἀγνή, ἀμιγὴς παντὸς συμφέροντος καὶ ἐκδηλουμένη διὰ σημείων ζωηρᾶς ἐνεργείας καὶ πάθους, εἶναι ἀνεπίδεκτος παρηγορίας ὡς ἡ ἡμετέρα. Τὴν θαυμάζει τις χωρὶς νὰ τὴν ἐλαφρύνῃ. Πτωχὲ κύον! δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸν ἐξαγάγω τῆς πλάνης, ἥτις τὸν ἔσυρε πρὸς τὸ μνῆμα· ἀποσπῶν αὐτὸν ἐκεῖθεν ἐνόμιζον ὅτι διέπραττον βίαν καὶ ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν ἀγαπήσω τόσον δικαίως ἤκουον τὰς ἀλγηδόνας καὶ τοὺς κλαυθμηρισμούς του.

Ἐβάδιζον διὰ μεμονωμένων συνοικιῶν ἐπὶ τῶν κρημνῶν τοῦ Champel· ἐρωτῶν τοὺς παροικοῦντας ποῦ ἔκειτο ἡ παρὰ τὸ Vieux-chêne οἰκία. Μετ' ὀλίγον τὴν ἀνεγνώρισα ἐκ τῶν ἐνδείξεων, ἃς ἔλαβον, ἰδίως ἐκ γηραιᾶς δρυὸς ἧς οἱ μακροὶ κλῶνοι ἀπέκρυπτον παλαιὰν θύραν καὶ ἐκάλυπτον διὰ τῆς πυκνῆς σκιᾶς των σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου μικρὸν περίβολον, ψυχρὸν καὶ ἔρημον. Ὄπισθεν τῆς δρυὸς οἰκίσκοι ὑψοῦντο ἐπὶ λόφου, οὗ ἡ δενδρόφυτος βάσις στέφεται ὑπὸ κορυφῶν γυμνῶν καὶ ἀκατοικήτων.

Ἀναμφιβόλως πᾶν ὅ,τι ἤδη ἐγνώριζον διὰ τὸν κύριον τοῦ οἰκήματος τούτου ἐξῆπτε τὰς ἐντυπώσεις μου· καὶ ὅμως ἡ θέα ἐκείνη ἐνέχυσεν ἐν ἐμοὶ βαθυτέραν τὴν εἰκόνα τῆς λύπης καὶ ἐρημώσεως. Δὲν ἔβλεπέ τις ἀταξίαν καὶ φθοράν, ἀλλ' ἐπίσης τὸ πέριξ αὐτοῦ οὐδὲν παρεῖχεν ἐκ τῶν σημείων δι' ὧν ἀναγνωρίζει τις τὴν γαλήνην τῶν ἀγροτικῶν οἴκων, τὰς ἀπολαύσεις ἐρημίτου ἀρεσκομένου εἰς τὰ ἄνθη, εἰς τὰ δενδρύλια, τὰ καθωραΐζοντα τὴν μικρὰν κατοικίαν του καὶ καθιστῶντα ἐν αὐτῇ εὐχάριστον διαμονήν.

Ἔλειπε πρασιὰ καὶ ὀρνιθοτροφεῖον· οὐδαμοῦ ἐξοχικὰ ἐργαλεῖα καὶ κῆπος λαχανικῶν, ἀλλὰ μόνον χόρτα εὐμήκη διήκοντα μέχρι τοῦ οὐδοῦ τῆς εἰσόδου, κνίδαι, ἄκανθαι καὶ ἄγριά τινα φυτάνια ἐβλάστανον ὑπὸ τὴν ὑγρὰν σκιὰν τοῦ γηραιοῦ δένδρου. Ὅταν εἰσῆλθον γαλῆ διεπέρα τὴν αὐλήν.

Ἡ καλὴ γραῖα ἀναμένουσά τι ἐφάνη ἐπὶ τοῦ παραθύρου τοῦ πρώτου πατώματος. "Ἔρχομαι τῇ εἶπον, μὴ καταβαίνετε· ἰδοὺ τὸ κυνάριόν σας." — Ἔτρεξεν εἰς προϋπάντησίν μου καὶ μὲ ὡδήγησεν εἰς ὑψηλὸν δωμάτιον ὅπου φαίνεται πρὸ μικροῦ ἦν ἀπησχολημένη νὰ τακτοποιῇ ἔγγραφά τινα καὶ τὸν κλοιὸν τοῦ σκύλου. Εὐτυχῆς ὅτι ἐπανέκτα τὸ ζῶον μὲ εὐχαρίστει ἔνδακρυς καὶ συγχρόνως τὸ ἐθώπευεν ἐνῶ ἐκεῖνο ἀνήσυχον καὶ ἀλλόφρον ἀντεπεκρίνετο ἀσθενῶς εἰς τὰς θωπείας της διὰ βεβαρυμένης οὕτως εἰπεῖν κινήσεως τῆς οὐρᾶς στρέφον ἐκ διαλειμμάτων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν θύραν καλῶς κεκλεισμένην. Τῷ προέθεσε μικρὸν δοχεῖον πλῆρες γάλακτος, ὅπερ ἐρρόφησεν αὐθωρεί. —

Εἰσθε μόνη ἐνταῦθα τῇ εἶπον; — Πρὸς τὸ παρὸν ναί· μοὶ ἀπεκρίθη· εἶχον ἄλλοτε κύριον· ὁ Θεὸς μοὶ τὸν ἀφῄρεσε. — Ἀλλ' ὁ κύριός σας δὲν εἶχε συγγενεῖς, φίλους; — Συγγενεῖς ὄχι· φίλον κανένα ἐκτὸς ἐμοῦ ἂν μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ εἴπω. Ἄλλοτε εἶχε τὴν πενθερά του· μετὰ τὸν θάνατόν της προσελήφθην ἐγὼ καὶ ἐζήσαμεν ἐνταῦθα. Ἄξη μόνος χωρὶς νὰ δέχηται κανένα· ἐν ἐλλείψει οἰκογενείας ὁ ἀδελφός μου καὶ οἱ γείτονες ἠκολούθησαν τὸ λείψανον. — Ὅ,τι μοὶ λέγετε, καλὴ γραῖα, μοὶ κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον· καὶ ἐπειδὴ ἡ τύχη μ' ἔκαμε νὰ σᾶς προσφέρω μικρὰν ἐκδούλευσιν εἰς ἀπόδοσιν λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ εἴπητε πᾶν ὅτι γνωρίζετε περὶ τοῦ κυρίου, ὃν κλαίετε. — Ἀχ, δι' ἐμὲ εἶναι τὰ βάσανα, καλέ μου κύριε· ἐκεῖνος δὲν ὑποφέρει πλέον· ὁ θάνατος τὸν ἀπήλλαξε· δὲν ἠγάπα τὴν ζωήν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱστορίαν του θὰ σᾶς εἴπω πᾶν ὅ,τι γνωρίζω· ὀλίγα πράγματα· δὲν ὡμίλει ποτὲ διὰ τὰς λύπας του· ὅ,τι ἔμαθα τὸ ἔμαθα κατόπιν. Νέος ὅλως ἠγάπησε νέαν κόρην· ὑπεσχέθησαν νὰ ζήσωσιν ὁμοῦ πλὴν ἀμφότεροι ἐστεροῦντο περιουσίας. Εἰσῆλθεν εἰς θέσιν τινά, εἰργάσθη μὲ ζῆλον ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἄμα ὡς ἔθεσεν ὀπωσδήποτε εἰς καλὴν ὁδὸν τὴν ἐργασίαν του ἐνομφεύθησαν. — Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν ἐγνώριζον τὴν κόρην· μίαν ἡμέραν μόνον εἶδα τὴν κυρίαν ἐκείνην νεαρὰν καὶ ἀσθενῆ παρατηροῦσαν ἐκ τοῦ παραθύρου τούτου. Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ δυστυχής μου κύριος ἐστέναζε καὶ ἔζη μὲ δάκρυα. Ἐπὶ δύο ἔτη ἐτάκη χωρὶς νὰ μοὶ ἀποτείνῃ λέξιν. Εἶναι ὀκτὼ ἡμέραι . . . ὀκτὼ ἡμέραι, κύριε, ὅταν μοι εἶπε "Μαργαρίτα . . . τελείωσε". — Ἡ καλὴ γραῖα διεκόπη πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῶν λυγμῶν. "Θὰ σὲ ἀπαλλάξω τοῦ βάρους μου, ὑπέλαβε συνεχίζουσα τὴν διήγησιν, ἀπορῶ ὅτι ζῶ ἀκόμη." —

Τοιαῦτα τινὰ εἶπε, καλέ μου κύριε, λόγους, οἵτινες σπαράττουν τὴν καρδίαν, εἰς τοὺς ὁποίους πῶς ἄλλως ἠδυνάμην ν' ἀπαντήσω ἢ διὰ τῶν δακρύων; Καθ' ὅσον ἠσθάνετο ἐγγίζοντα τὸν θάνατον μοὶ ὡμίλει συχνότερα· δὶς ἔλαβε τὴν χεῖρα μου (τοιοῦτο ποτὲ δὲν εἶχε κάμει) καὶ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ ζωὴ τῷ ἐπανήρχετο· μεθ' ὅλας τὰς παρακλήσεις μου δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ἰατρὸν λέγων ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν ὅτι ἔφθασεν ἡ τελευταία του ὥρα, ὅτι δὲν τὴν ἐπέσπευσε μέν, ἀλλ' ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τὴν βραδύνῃ "Μαργαρίτα, εἶπεν, ἡ ζωή μου συνετρίβη ὅταν ἐνόμισα ὅτι ἤμην ἐγγὺς πρὸς τὴν εὐτυχίαν . . . Τὰ μετὰ ταῦτα εἴδες . . . καὶ . . . γνωρίζεις. Πιστεύεις λοιπὸν ὅτι δύναμαι νὰ τὴν ποθῶ; Ἂς φεύγωσιν αἱ ὧραι! Εἰς ἑκάστην αὐτῶν πλησιάζω πρὸς τὸ ποθητὸν τέρμα . . . Ἡ Ἐλίζα μὲ περιμένει . . . μὲ καλεῖ . . . τρέχω εἰς συνάντησίν της . . . καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἵνα ὦμεν ὁμοῦ αἰωνίως" . . .

Ἡ καλὴ γυνὴ διεκόπτετο συχνὰ ὅπως σφογγίσῃ τὰ δάκρυα· κ' ἐγὼ αὐτὸς συγκινούμενος ἐκ τῶν λόγων της ἠσθανόμην τὴν καρδίαν μου πάλλουσαν οὕτω σφοδρῶς ὥστε ἀμφότεροι λησμονήσαντες ὅτι τότε κατὰ πρῶτον ἐβλέπομεν ἀλλήλους ἀντημείβομεν οἱονεὶ ἐμπιστευτικὴν συνομιλίαν ἐξ ἧς ἀνεκουφίζετο προφανῶς ἡ Μαργαρίτα. —

Ἀπέθανε τὴν Παρασκευήν, ἐξηκολούθησε, περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τῆς ἑσπέρας· τὴν πρωΐαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀνεκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης του· μοὶ εἶπε τι ὅπερ δὲν θὰ ἐπαναλάβω ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ· — Ἂν δὲν ἦνε μυστικὸν ὅπερ εἶναι πρέπον νὰ μὴ ἀποκαλύψητε, σᾶς παρακαλῶ πολὺ ὁμιλήσατε. — Ὄχι κύριε· ἀλλ' ἦσαν λόγοι ὧν δὲν ἤμην ἀξία· "Μαργαρίτα πρέπει νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω· θὰ εὕρῃς ἐκεῖ ἔνθα θὰ ὑποδείξω, ἐνθύμιόν τι ἐξ ἐμοῦ· ὡς πρὸς δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν συγκομίζω διὰ τὰς φροντίδας καὶ τὴν στοργήν δὲν δύναμαι νὰ πράξω ἢ νὰ εἴπω τι ἀντάξιον. Εἰς σὲ ὀφείλω . . . ὅτι δὲν ἔγινα . . . αὐτόχειρ. Ἂν μοὶ ἦτο δυνατὸν ν' ἀγαπήσω τὸν κόσμον, θὰ τὸ ἔπραττον μόνον χάριν σοῦ Μαργαρίτα . . . ἀλλαχοῦ θὰ συναντηθῶμεν." Καὶ μὲ ἠσπάσθη.

Μετὰ τοῦ

ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, κατὰ τὸν μεσαιῶνα
καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις.

(Μετὰ δύο εἰκόνων, ὅρα σελ. 61.)

Α΄.

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ.

ΚΑΤΑ τὴν Γένεσιν, ἡ τέχνη τοῦ κατεργάζεσθαι τὰ μέταλλα ἐφευρέθη παρὰ τοῦ Τοῦβαλ-Κάϊν, ἀδελφοῦ τοῦ Ἰουβάλ, τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς μουσικῆς. Ἀπολέσαντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λαμέχ τὴν ὅρασιν ὁ Τοῦβαλ-Κάϊν ἀνέλαβε νὰ ὁδηγήσῃ τὰ βήματα αὐτοῦ μετὰ ὀίκης στοργῆς. Ὁ Ἰουβὰλ ἰδὼν τὸν Κάϊν φέροντα ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὸ στίγμα τῆς θείας ὀργῆς, ἐνόμισεν ὅτι ἄγριον θηρίον ἐπετίθετο κατὰ τοῦ πατρός του, ὅστις καίτοι τυφλὸς ἐκράτει τὸ βέλος ἐν χερσί, καὶ τὸν παρεκίνησε νὰ ῥίψῃ τὸ βέλος κατὰ τοῦ νομιζομένου ἐχθροῦ. Ὁ πατὴρ τοσοῦτον εὐστόχως ἔρριψε τὸ βέλος, ὥστε ἐπλήγωσε θανατηφόρως τὸν Κάϊν, ὅστις πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ ἀνεγνωρίσθη παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἡ παράδοσις αὕτη, παραδεκτὴ γενομένη παρὰ διαφόρων λαῶν ὑπὸ διαφόρους μορφάς, παριστᾷ τὸ αἴσθημα τοῦ φόβου καὶ τῆς περιφρονήσεως, ὃ ἐμπνέουσιν αἱ ὑπόγειοι ἐργασίαι, ὧν ὁ κυριώτερος σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξόρυξις τῶν μετάλλων.

Ἐὰν δὲ πιστεύσωμεν ὅσα ἀναφέρει ὁ Ὀβίδιος, πειθόμεθα ὅτι ὅλα τὰ κακὰ ἐν τῷ κόσμῳ προῆλθον ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν μετάλλων εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ καθημερινοῦ βίου, καὶ ὅτι εἰς αὐτὴν ὀφείλεται καὶ ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος ἐφαντάσθησαν κλίμακα κατωφερῆ τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἀρετῆς· τῆς κλίμακος ταύτης ἑκάστη βαθμὶς ἀντιστοίχει πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν νέου μετάλλου. Ὁ σίδηρος εὑρίσκετο κατὰ τὸν Ὀβίδιον ἐν τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι τῆς κλίμακος ταύτης.

Καὶ τοιαῦται μὲν αἱ ἀρχαῖαι δοξασίαι. Σήμερον ὅμως, ὅτε εἰσερχόμεθα ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς πρὸς ἐξόρυξιν τῶν γαιανθράκων, τὸ ἔργον ἡμῶν εἶναι ἔτι τολμηρότερον τοῦ ἔργου τῶν Τιτάνων, οἵτινες ἠρκοῦντο νὰ ἐπιθέσωσι τὸ Πήλιον ἐπὶ τῆς Ὄσσης ὅπως φθάσωσι μέχρι τοῦ Ὀλύμπου. Καὶ πράγματι οἱ ἀτρύμητοι ὀρύκται, οἱ εἰσδύοντες εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς φέροντες ἐκεῖ τὴν ζωὴν τῆς ἐπιστήμης, περικυκλοῦνται ὑφ' ὅλων τῶν προσκομμάτων, ἅπερ ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Ὅμηρος παρενέβαλον τῷ Αἰνείᾳ καὶ τῷ Ὀδυσσεῖ κατερχομένοις εἰς τὸ κράτος τοῦ Ταρτάρου. Ἡ φαντασία τῶν ποιητῶν δὲν ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς πραγματικότητος, διότι ἡ ἱστορία τῶν ὑπογείων ἐργασιῶν παρουσιάζει ἡμῖν σκηνὰς φρικώδεις, περὶ ὧν οὐδὲ ἐσκέφθησαν οἱ γίγαντες ἐκεῖνοι τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας.

Ὁ φόβος, ὃν ᾐσθάνοντο οἱ ἀρχαῖοι διὰ τὰ μεταλλεῖα καὶ τοὺς μεταλλευτάς, προήρχετο ἐν μέρει ἐκ τῶν προλήψεων καὶ ἐκ τῆς ἰδέας, ἣν εἶχον περὶ τῶν τὰ ἐνδότερα τῆς γῆς κατοικούντων θεῶν. Καὶ αὐτὸς ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ ᾅδου, ἀναγκάζεται νὰ κλέψῃ τὴν σύζυγόν του, καὶ τοῦτο δὲν κατορθοῖ εἰμὴ μετὰ ἀπηλπισμένην τῆς νεαρᾶς θεᾶς ἀντίστασιν. Ἑπομένως οἱ ἀρχαῖοι ὀρύκται μόνον διὰ τῆς βίας ὑπεχρεοῦντο νὰ διαμένωσιν ἐν ταῖς ὑπογείοις στοαῖς. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις οἱ ὀρύκται ἦσαν σχεδὸν ὅλοι δοῦλοι, ἢ κακοῦργοι καὶ καταδεδικασμένοι ἄνθρωποι. Τὰ μεταλλεῖα τῆς Σιθηρίας δίδουσιν ἡμῖν ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς τοιαύτης ἀρχαίας ἐργασίας. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυρίου, τεθέντα πάλιν ἐν ἐνεργείᾳ μετὰ δισχιλίων ἐτῶν διακοπήν, διαφωτίζουσιν ἡμᾶς περὶ τῶν ἀρχαίων μεταλλείων ἀρκούντως θετικῶς.

Ἄλλα τοιαῦτα μεταλλευτικὰ ἔργα τῆς ἀρχαιότητος εἶναι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκτελεσθέντα, καὶ ὧν ἴχνη μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν διεσώθησαν. Περὶ τὰ μέσα τοῦ ιζ. αἰῶνος ἀνεκαλύφθη παρὰ τὴν πόλιν Βάθ ἐν Ἀγγλίᾳ σπήλαιον, ἐν ᾧ πρὸ χιλίων καὶ πλέον ἐτῶν ἐγένετο ἐξόρυξις. Οἱ διερευνήσαντες αὐτὸ ἀρχαιολόγοι εἰσῆλθον διὰ φρέατος 20 μέτρων βάθους ἔνθα εὗρον τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου κατωφερῆ· ἡ στοὰ εἶχεν ὕψος 40—50 μέτρων, ἐν αὐτῇ δὲ ἔμενον οἱ ἐργάται· τὸ ἔδαφος ἦτο κεκαλυμμένον ὑπὸ λεπτοτάτης πάχνης καὶ ὡραίων ἀνθυλλίων, φυέντων μακρὰν τοῦ φωτὸς καὶ ἐν σκότει βαθυτάτῳ. Τὴν πρώτην ταύτην στοὰν διεδέχετο ἑτέρα, εἰς ἣν εἰσῆλθον ὡς ἐν τῇ πρώτῃ. Αἱ στοαὶ ἔφερον τὰ ἴχνη ἐπιμελοῦς ἐξορύξεως τοῦ μετάλλου. Παρὰ τὸ στόμιον τοῦ φρέατος εὑρίσκετο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰ φυλακεῖον, ἐν ᾧ διέμενεν ἡ ῥωμαϊκὴ φρουρά, ἧ ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ φρούρησις τοῦ μεταλλείου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κατάβασις εἰς τὰς στοὰς καὶ ἡ ἀνάβασις ἀπήτουν ἀπώλειαν χρόνου, φαίνεται ὅτι οἱ ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐργαζόμενοι δοῦλοι ἔμενον διαρκῶς ἐν αὐτοῖς, ὡς σήμερον μένουσιν εἴς τινα μεταλλεῖα οἱ ἐν αὐτοῖς ἐργαζόμενοι ἵπποι. Ὅτι ἡ ἐν τοῖς μεταλλείοις διαμονὴ δὲν ἦτο ἀξιοζήλευτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀποδεικνύεται τρανότατα καὶ ἐκ τοῦ λόγου, ὃν ὁ Τάκιτος θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ Γαλλάκου, ἀρχηγοῦ τῶν κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπαναστατησάντων Καληδονίων. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος, θέλων νὰ παρακινήσῃ τοὺς ὁπαδούς του νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἡρωϊκῶς τὴν ἐλευθερίαν των ἐναντίον τῆς ἀπληστίας τῶν ξένων, τοῖς παριστᾷ τὴν πιθανότητα νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ βάθη τῶν μεταλλείων καὶ πράττει τοῦτο μὲ τὴν εὐγλωττίαν ἀνδρός, ἀπόφασιν ἔχοντος ν' ἀποθάνῃ μᾶλλον ἢ νὰ δεχθῇ τῆς δουλείας τὰ δεσμά. Ἐὰν οἱ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὰς ἀπεργίας τῶν ὀρυκτῶν ὑποκινοῦντες ἠδύναντο νὰ φανασθῶσι τί ἐσήμαινε μεταλλεῖου ἐργασία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, θὰ ἠνόουν βεβαίως πόσον ὀρθὸν ἐξετέλεσεν ἤδη ὁ πολιτισμὸς συνεπείᾳ τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς εἰρήνης.

Τὰ ἐργαλεῖα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο οἱ Ῥωμαῖοι ὀρύκται ἦσαν χονδρὰ καὶ βάναυσα, ἀντάξια τῶν χειρῶν, δι' ἃς ἦσαν ὡρισμένα. Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εὑρέθησαν ἐν Παρρ-Μοὺρ τῆς Οὐαλλίας δύο περίεργα ἐργαλεῖα τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, ἓν πτύον καὶ μία ἀξίνη· εὑρέθησαν δὲ ἐν ἔτει 1871 τεμάχιά τινα χαλκοῦ, ἐφ' οὗ ἦσαν τετυπωμένα τὰ στοιχεῖα IVLS, ἀναφερόμενα βεβαίως εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μεταλλείου· τὸ στοιχεῖα ταῦτα ἐτυπώθησαν ἀναμφιβόλως ἐπὶ τοῦ θερμοῦ ἔτι καὶ μαλακοῦ μετάλλου. Ἐκ τῶν ἐργαλείων ἡ ἀξίνη εἶναι ἡ κάλλιον παντὸς ἄλλου εἰργασμένη, ἀποδεικνύει δὲ ἀρκοῦσαν πρόοδον εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν τοιούτων ἐργαλείων.

Β΄.

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

Ὀλίγαι καὶ ἀσαφεῖς εἶναι αἱ πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῶν μεταλλείων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι, διότι καὶ τὰ μεταλλεῖα καὶ ὀρυχεῖα ἦσαν ὀλίγα· γνωστὸν εἶναι ὅτι οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ὡς καύσιμον ὕλην διὰ τὰς οἰκιακὰς καὶ θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας δὲν μετεχειρίζοντο ἢ τὰ δένδρα τῶν δασῶν των.

Ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα· ἐπέστη ἡ ἀνάγκη νὰ εὑρεθῇ ἑτέρα καύσιμος ὕλη, ἰσχυροτέρα, καὶ οὕτως ἤρξαντο καλλιεργούμενα τὰ ἀνθρακωρυχεῖα. Ἐν ἀρχῇ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν γαιανθράκων ἐπάλαισεν ἐναντίον πολλῶν προσκομμάτων· οὕτω γινώσκομεν ὅτι ἡ βουλὴ τῆς Ἀγγλίας συνεζήτησε σπουδαίως ἀναφορὰν ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ πολλῶν κατοίκων, αἰτούντων τὴν ἐντελῆ ἀπαγόρευσιν τῶν γαιανθράκων. Τόσον πολὺ ἦτο διαδεδομένη ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπικρατοῦσα φθίσις ἦτο ἀποτέλεσμα τῶν καιομένων γαιανθράκων, ὥστε τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ. Ὁ συντάξας τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας προσθέτει ἐν τέλει, ὅτι πολλοὶ ἰατροὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὸν καπνὸν τῶν γαιανθράκων τὴν ἐλάττωσιν τῶν νοσημάτων τοῦ ἥπατος. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ οὐχὶ πρὸ πολλοῦ ὑπῆρχε προκατάληψις κατὰ τῶν γαιανθράκων ὡς καυσίμου ὕλης ἐν ταῖς ἑστίαις καὶ τοῖς μαγειρείοις· ἀφ' ὅτου ὅμως ἐπενοήθησαν ἐντελέστερα συστήματα ἐσχαρῶν καὶ καπνοδόχων, ἡ χρῆσις ἐγένετο γενική.

Ἡ μᾶλλον διαδεδομένη παράδοσις περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν γαιανθράκων ἀναφέρει ὅτι οὗτοι ἀνεκαλύφθησαν ἐν ἔτει 1198 παρά τινος σιδηρουργοῦ ἐν τῇ βελγικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Λιέγης, ὀνόματι Hullos de Plainecaux, ὅστις ἤρξατο ἐξορύττων στρώματά τινα γαιανθράκων κείμενα σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ὁ βανῶνος Gerlache, πρῶτος πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν Βελγίῳ, ὅστις συνέγραψε λεπτομερῆ ἱστορίαν τῆς πόλεως Λιέγης, ἀναφέρει μὲν περὶ προνομίου δοθέντος ἐν τῷ ἄνω μνημονευθέντι ἔτει εἰς τὴν πόλιν περὶ τῆς καλλιεργείας τῶν ἀνθρακωρυχείων, ἀλλὰ δὲν ποιεῖται μνείαν τοῦ πτωχοῦ ἐργάτου, εἰς ὃν ἡ διομήχανος αὕτη τοῦ Βελγίου πόλις ὀφείλει τὴν τεραστίαν αὐτῆς ἀνάπτυξιν.

Ἡ ἱστορία τοῦ ἐργάτου τούτου καίτοι ἀφελεστάτη εἶναι εἰς ἄκρον συγκινητική·

"Ὁ Hullos ἦτο τόσον πτωχός, ὥστε οὐδὲ τὸν ἄρτον διὰ τὰ τέκνα του ἠδύνατο νὰ ποριαθῇ· ἐσκέπτετο ἑπομένως ν' ἀπαλλαγῇ διά τινος μέσου τῆς ἀθλίας ταύτης ὑπάρξεως, ὅτε εἶδεν εἰσερχόμενον γέροντα λευκοπώγωνα, ὅστις τὸν ἠρώτησε διατί ἦτο τόσον μελαγχολικὸς καὶ καταβεβλημένος. Ὁ πτωχὸς ἐργάτης τῷ ἀπήντησεν ὅτι οἱ ξυλάνθρακες τιμῶνται τόσον πολύ, ὥστε τὸ σιδηρουργεῖόν του οὐδὲν κέρδος τῷ ἀπέφερε πλέον. — Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, ὅστις ἦτο ἄγγελος ἐν μορφῇ γέροντος, μετάβηθι ἀμέσως εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ Poublémont, τὸ παρακείμενον τῇ πόλει, καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρῃς ἐν τῇ γῇ ἄνθρακας καλλιτέρους τῶν ἀνθράκων τοῦ δάσους· δὲν θὰ ἔχῃς ἄλλον κόπον ἢ νὰ συλλέξῃς τοὺς ἄνθρακας ἐκείνους. — Ὁ Hullos ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν, μετέβη εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος καὶ συνέλεξε τεμάχια μαύρων ἀνθράκων, οὓς μετέφερεν εἰς τὴν οἰκίαν· ῥίψας αὐτοὺς εἰς τὴν ἑστίαν παρετήρησεν ὅτι ἔκαιον καλλίτερον τῶν καλλιτέρων ξυλανθράκων. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀγαθὸς τὴν καρδίαν, ἀνεκοίνωσε τοῦτο εἰς πάντας τοὺς γείτονάς του, οἵτινες χάριν εὐγνωμοσύνης, ὠνόμασαν τὴν νέαν καύσιμον ὕλην ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πτωχοῦ σιδηρουργοῦ hulla = houille (γαιάνθραξ).*)

Φυσικῷ τῷ λόγῳ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρακωρυχείων κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἦσαν ἀτελῆ· ἀπόδειξις τούτου ὅτι οἱ ὀρύκται κατήρχοντο καὶ ἀνήρχοντο ἐκ τῶν φρεάτων διὰ κλιμάκων, ὧν τινες διασώζονται ἔτι ἐν τοῖς μουσείοις (ὅρα τὴν εἰκόνα).

*) Ὁ διάσημος Littré ἐν τῷ Λεξικῷ αὐτοῦ, ἀγνοῶν, φαίνεται τὴν παράδοσιν ταύτην, παράγει τὴν λέξιν houille ἀπὸ τοῦ ῥήματος fouiller (ἐξορύττειν). Πλὴν βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ λατινικὴ λέξις hulla ἐσχηματίσθη ἐν Λιέγῃ περὶ τὸ τέλος τῆς ιβ΄. ἑκατονταετηρίδος, ὅπερ καὶ συνᾴδει πρὸς τὴν παράδοσιν.

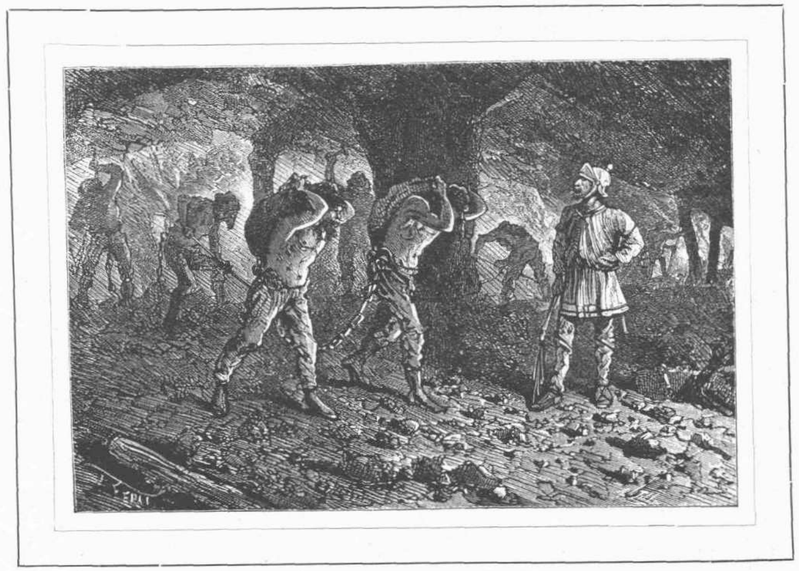

ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΕΝ ΤΗι ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ.

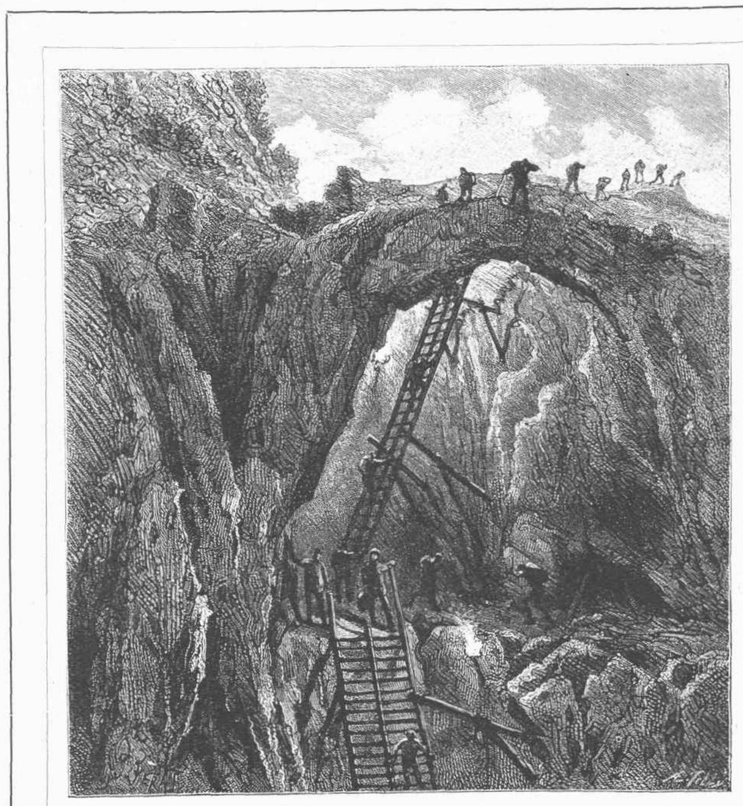

ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

Καὶ σήμερον ἔτι γίνεται χρῆσις τοιούτων κλιμάκων ἐν τοῖς ὀρυχείοις διὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην διατάραξιν τῶν μηχανικῶν συσκευῶν. Τοὺς διαφόρους κινδύνους, εἰς οὓς ἐκτίθεται ἐν τοῖς ὀρυχείοις ὁ ἐργάτης παραβλέπει, ὡς παραβλέπει καὶ ὁ ναύτης κοιμώμενος ἐν τῷ μικρῷ κοιτωνίσκῳ του τοὺς κινδύνους τοῦ ναυαγίου. Ἀλλὰ τὰ περικυκλοῦντα τὸν ὀρύκτην ἀντικείμενα εἶναι τόσον παράδοξα, ὥστε κατ' ἀνάγκην εἶναι διατεθειμένος εἰς τὰς προλήψεις, καὶ ἡ φαντασία του πλάττει ἀνύπαρκτα πνεύματα καὶ φαντάσματα κατοικοῦντα τὰ βάθη τῆς γῆς. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα μάλιστα ἐπιστεύετο παρ' ὅλων ἡ ὕπαρξις ὄντων ὑπερφυσικῶν, ἐμφανιζομένων τοῖς ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ σκότει ἐργαζομένοις. Εἰς τοὺς πραγματικοὺς κινδύνους προσετίθεντο καὶ ἕτεροι κίνδυνοι ἰδανικοί, οἵτινες ἐφαίνοντο ἔτι φρικτότεροι. Διότι πράγματι ἐξ ὅλων τῶν δεινῶν, ὁ ἄνθρωπος ὑποφέρει δυσκολώτερον ὅσα μόνος του πλάττει, καὶ συνήθως, ὁ δυστυχής, ὁ ἀποδιδὼν τὰ δεινά του εἰς τὴν κακήν του μοῖραν, εἶναι αὐτὸς τὸ κυριώτερον τῶν δυστυχημάτων αὐτοῦ ὄργανον.

Πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν ἐξορυττομένων ὀρυκτῶν μετεχειρίζοντο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μέσα, ἀποδειχθέντα ὅλως ἀτελῆ. Ἐν τῶν τοιούτων μέσων ἦτο καὶ ὁ ἀνεμόμυλος, δι' οὗ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀνεβιβάζοντο οἱ ἄνθρακες. Πρὸ τινων ἔτι ἐτῶν μετεχειρίζοντο ἐν Σκωτίᾳ ξυλίνας κλίμακας, δι' ὧν γυναῖκες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἀνεβίβαζον τοὺς γαιάνθρακας. Ἐννοεῖται πόσον βραδέως ἐξετελεῖτο ἡ ἐργασία αὕτη, καὶ πόσον ἐπικίνδυνος ἦτο διὰ τὰς δυστυχεῖς γυναῖκας· ἤρκει ἡ κατάπτωσις τεμαχίου γαιάνθρακος, ὅπως καταρρίψῃ μίαν κλίμακα καὶ φονεύσῃ τὰς ἐπ' αὐτῆς γυναῖκας. Κατὰ τὴν ἔκφρασιν χρονογράφου τινός, ἐὰν οἱ γαιάνθρακες ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ ἀγγέλου, αἱ κλίμακες πάντως ἐστήθησαν παρὰ τοῦ διαβόλου.

Τέλος ἦλθον αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ καὶ ἀπήλλαξαν τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους ὀρύκτας πολλῶν δεινῶν καὶ κινδύνων. Κατὰ τοῦτο ἡ πρόοδος ἐν τῇ μηχανικῇ ὑπῆρξε πράγματι εὐεργετική.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ χάρτης καὶ αἱ γραφικαὶ ὅλαι. Λίαν περιέργους πληροφορίας δίδει ἡμῖν ὁ Γάλλος Βουταρὲλ περὶ τοῦ χάρτου καὶ τινων γραφικῶν ὅλων καὶ ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν γραφὴν καὶ τὸν τύπον, ἢ τῶν κονδυλίων, ἡλιογραφικῶν πινάκων κ. τ. τ.

Ἡ ἀξία τῶν μεταλλικῶν κονδυλίων, τῶν ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ καταναλισκομένων, ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατομμύρια φράγκων ἐτησίως. Τοιαύτη εἶναι περίπου καὶ ἡ ἀξία τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων. Τὰ κατ' ἔτος δαπανώμενα μολυβδοκόνδυλα εἶναι 200 ἑκατομμύρια. Ἓν μόνον κατάστημα ἐν Παρισίοις παράγει κατ' ἔτος 30 χιλ. ἡλιογραφικὰς εἰκόνας· ἐπειδὴ δὲ ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 30 τοιαῦτα καταστήματα, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν μόνῃ τῇ πρωτευούσῃ τῆς Γαλλίας παράγονται 900 χιλ. ἡλιογραφικοὶ πίνακες. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ καὶ τὴν παραγωγὴν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Γερμανίᾳ φθάνομεν εἰς τὸ καταπληκτικὸν ποσὸν τῶν 3 ἑκατομμ. εἰκόνων.

Ἂν καὶ ἐλλείπωσιν αἱ πληροφορίαι περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ χάρτου ἐν Ἀσίᾳ, ἐκ τῶν διαφόρων στατιστικῶν δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ χάρτου ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἀνέρχεται εἰς ἓν δισεκατομμύριον φράγκων ἐτησίως. Ἡ ἀνάπτυξις ἐν τῇ βιομηχανίᾳ τοῦ χάρτου ὑπῆρξεν ὄντως τεραστία· ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἦτο ἀσήμαντος ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν ἔτει δὲ 1863 ὑπερέβαινεν ἤδη τὰς 500 χιλιάδας τόννων.

Ἑπόμενον ἦτο ὅτι τόσον μεγάλη κατανάλωσις χάρτου ἤθελε μεγάλως δυσχεράνει τὴν παραγωγήν, καὶ αἱ πρῶται ὅλαι παρ' ὀλίγον καθίσταντο ἀνεπαρκεῖς. Καὶ πράγματι, ἂν καὶ ἐν γένει ὁ πληθυσμὸς ἐν ὅλαις ταῖς χώραις ηὐξήνθη, τὰ πρὸς χρῆσιν τῆς χαρτοποιΐας συλλεγόμενα ῥάκη δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπερβῶσι τὰς 800 χιλ. τόννων ἐτησίως. Ἐδέησεν ἑπομένως νὰ γείνῃ χρῆσις καὶ ἑτέρων ὑλῶν, οἷον παλαιοῦ χάρτου, χόρτου, ἀχύρου, ξύλου καὶ τέλος, διὰ τὰς καλλιτέρας ποιότητας τοῦ χάρτου, φυτοῦ τινος, ὅπερ ἡ Ἀλγερία ἀφθόνως παράγει, τὸ λεγόμενον ἄλφα.

Ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καταναλίσκονται τοιαῦται πρῶται ὅλαι ἀξίας 500 ἑκατομμ. φράγκων. Ἐκ τούτων 350 ἑκατομμ. φράγκων ῥακῶν, 20 ἑκατ. ἀχύρου καὶ ξύλου, 100 ἑκατομ. φυτοῦ ἄλφα καὶ παλαιοῦ χάρτου. Ἐὰν προσθέσωμεν καὶ τὴν δαπάνην τῆς καυσίμου ὕλης καὶ τῶν χημικῶν ὑλῶν, τῶν χρησιμευουσῶν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ χάρτου, ἔχομεν ἓν δισεκατομμύριον φράγκων, ἀντιπροσωπευόμενον ὑπὸ $1\frac{1}{2}$ ἑκατομμ. τόννων χάρτου. Πλέον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου τόννων χρησιμεύουσι διὰ τὸν χάρτην τῆς γραφῆς, 80 χιλ. τόννων διὰ τὸν χάρτην τοῦ τύπου, 300 χιλ. διὰ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικά, καὶ 120 χιλ. διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ διὰ τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ γραφεῖα.

Ἀλλ' ἡ μάζα τοῦ χάρτου ἔχει καὶ ἄλλας χρήσεις· 60 χιλ. τόννων χαρτονίου διὰ τοὺς βιβλιοδέτας, 60 χιλ. τόννων διὰ τὸν χάρτην πρὸς διασκευὴν τῶν οἰκιῶν, 60 χιλ. τόννων διὰ τὸ στυπόχαρτον καὶ διὰ τὴν διήθησιν ἐν τοῖς χημείοις καὶ φαρμακείοις, 70 χιλ. τόννων διὰ περιτυλίγματα κ. τ. λ. Ἀντιπροσωπεύουσι δὲ αἱ χρήσεις αὗται ἀξίαν 600 ἑκατομμυρίων φράγκων ἐτησίως. Ὥστε ἡ ὅλη κατανάλωσις τοῦ χάρτου ἀνέρχεται κατὰ προσέγγισιν εἰς $2\frac{1}{2}$ δισεκατομμύρια φράγκων ἐτησίως· ἐὰν δὲ προσθέσωμεν καὶ τὴν ἀνάλογον κατανάλωσιν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις, ὅθεν δὲν ὑπάρχουσι θετικαὶ πληροφορίαι, φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη βιομηχανία παράγει κατ' ἔτος ἐκ τῶν ῥακῶν, τῶν ῥηνισμάτων, τῶν ἀχύρων προϊόντα ἀξίας 6 δισεκατομμυρίων φράγκων.

Αἱ ὁδοιπορικαὶ περιστεραί. Κοινῶς παραδεδεγμένον εἶναι, ὅτι τὰ ὑψηλὰ ὄρη καὶ τὰ πυκνὰ δάση παρεμποδίζουσι τὴν ὁμαλὴν πορείαν τῶν ὁδοιπορικῶν περιστερῶν, διότι λέγεται, ὅτι ἡ περιστερά, εἰς ἄκρον δειλή, ἀποφεύγει τὰ μέρη ταῦτα, κατοικητήρια συνήθως ἁρπακτικῶν ὀρνέων. Ἐκτὸς δὲ τούτου πιστεύεται ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο εὐκόλως ἀποτρέπεται τῆς εὐθείας ὁδοῦ ὑπὸ τῶν ἀποτόμων ὑψωμάτων καὶ τῶν ἀφανῶν μαγνητικῶν ῥευμάτων. Ἡ ἑταιρία τῶν περιστεροφίλων ἐν Τουλούζῃ ἠθέλησε νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν φαινομένων τούτων καὶ πρὸς τοῦτο ἐπεχείρησε δοκιμὴν ἐν μέσῳ τῶν Πυρηναίων, ἥτις ἀπέδειξεν ὅτι αἱ περιστεραὶ οὐδόλως παρεμποδίζονται ὑπὸ τῶν φυσικῶν τούτων προσκομμάτων. Ἡ δοκιμὴ ἐγένετο πρὸ τινων μηνῶν μεταξὺ τῆς θέσεως Μαλαδέττας ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ τῆς πόλεως Τουλούζης ἐν Γαλλίᾳ. Ἐξελέγη πρὸς τοῦτο μέρος ὑψηλὸν καὶ ἄγριον ἐν μέσῳ ἀποτόμων ὀρέων (2390 μέτρα ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης) ἔνδα μετεκομίσθησαν αἱ περιστεραὶ ἐν καλάθοις δεόντως ἐσφραγισμένοις. Ἀφ' οὗ ἀφῃρέθησαν αἱ σφραγίδες καὶ ἐξητάσθησαν ὅλαι αἱ περιστεραί, ὅπως ἀποδειχθῇ ἡ ὑγιὴς αὐτῶν κατάστασις, ἀφέθησαν αὗται ἐλεύθεραι ἀκριβῶς εἰς τὰς $8\frac{1}{2}$ τῆς πρωΐας, πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου. Αἱ περιστεραὶ ἀνυπόμονοι νὰ λάβωσι τὴν ἐλευθερίαν των ὑψώθησαν ἀμέσως μετὰ ἀκατασχέτου ὁρμῆς εἰς ὕψος 2—3 μέτρων καὶ ἔλαβον διεύθυνσιν νοτιοδυτικήν· ἐπὶ 150 μέτρα ἐξηκολούθησαν τὴν διεύθυνσιν ταύτην· εἶφνης δὲ ἤλλαξαν ὁρόμον καὶ κατῆλθον πρὸς τὴν κοιλάδα. Ἐκεῖθεν πάλιν ὑψώθησαν ὅλαι ὁμοῦ ἐν κυκλικαῖς περιστροφαῖς, ὑπείκουσαι, ὡς ἐφαίνετο, εἰς τὴν ὁδηγίαν μιᾶς ἢ καὶ πλειόνων ἀρχηγῶν· φθάσασαι εἰς ἱκανὸν ὕψος ἐστάθησαν ἐπί τινα λεπτὰ τῆς ὥρας ὡς διστάζουσαι, μεθ' ὃ ἔλαβον διεύθυνσιν βορειοανατολικήν, κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Τουλούζην. Ἡ πρώτη περιστερὰ ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὰς ὥρας 10.41. Εἰς τὰς 11 εὑρίσκοντο ἤδη 43 περιστεραὶ εἰς τοὺς περιστερῶνάς των, καὶ ἀκριβῶς τὴν μεσημβρίαν εἶχον ἐπιστρέψει ὅλαι. Κατὰ μέσον ὅρον διήνυσαν ὁρόμον 1 χιλιομ. καὶ 333 μέτρων κατὰ λεπτὸν τῆς ὥρας, ἤτοι 80 χιλιόμετρα τὴν ὥραν.

Ἐκ τῆς περιέργου ταύτης δοκιμῆς ἀπεδείχθη· α΄.) Ὅτι οὔτε ὄρη οὔτε δάση παρακωλύουσι τὴν πορείαν τῶν πτερωτῶν ταχυδρόμων, διότι αἱ 85 περιστεραὶ διήνυσαν ἀπροσκόπτως σειρὰν ὀρέων δασωδῶν ἐκτάσεως 50 χιλιομέτρων· β΄.) ὅτι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν των διακρίνουσι τὰ προσκόμματα τοῦ ὁρόμου, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν διεύθυνσιν, διότι ὅσον ἐξυδερχὲς καὶ ἂν ἦναι πτηνόν τι, δὲν δύναται νὰ ἴδῃ εἰς ἀπόστασιν 160 χιλιομέτρων, τὰ ὁποῖα χωρίζουσι τὴν ἐν Ἱσπανίᾳ θέσιν ἀπὸ τῆς πόλεως Τουλούζης. Ποῖον λοιπὸν εἶναι τὸ μυστικὸν ἐλατήριον, τὸ ὁποῖον τὰς ὁδηγεῖ; Τὸ ἔνστικτον; Ἡ λέξις εἶναι ἀφῃρημένη, καὶ οὐδὲν σημαίνει. Εἶναι τὰ μαγνητικὰ ῥεύματα; ἤ, ὡς τινες φιλόσοφοι διϊσχυρίζονται, ἡ ἕκτη αἴσθησις, ἣν πολλάκις ἀνέφερον, οὐδέποτε ὅμως οὐδεὶς ὥρισε; — Τὸ ζήτημα μένει εἰσέτι ἄλυτον.

Ἡ ὀδέλλα ὡς βαρόμετρον. Μεγάλη εἶναι ἡ εὐαισθησία τῆς ὀδέλλας κατὰ πάσης ἠλεκτρικῆς συγκινήσεως· διὸ καὶ λίαν καταλλήλως μεταχειρίζονται τινες αὐτὴν ὡς ἀλάνθανστον βαρόμετρον. Ἡ ὀδέλλα τίθεται ἐντὸς ὑαλίνης φιάλης ἄνευ πώματος καὶ πλήρους ὕδατος· εἰς τὸ βάθος τῆς φιάλης τίθενται χάλικές τινες καὶ λεπτὴ ἄμμος· ἡ δὲ φιάλη τοποθετεῖται εἰς μέρος δροσερὸν καὶ φωτεινόν, οὐχὶ ὅμως ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅταν ὁ καιρὸς ἦναι καλὸς ἡ ὀδέλλα κεῖται εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης ἥσυχος καὶ ἀκίνητος. Ἅμα ὡς δεικνύει ἀνησυχίαν, τοῦτο σημαίνει μεταβολὴν τοῦ καιροῦ, καὶ ὅσῳ μεγαλειτέρα ἡ ἀνησυχία, τοσούτῳ ἀποτομωτέρα ἡ μεταβολή. Ὁσάκις ἐπίκειται βροχή, ἡ ὀδέλλα ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος καὶ διαμένει μέχρις οὗ ὁ καιρὸς βελτιωθῇ. Ὁσάκις δὲ ἐπίκειται ἄνεμος ἢ θύελλα ἡ ὀδέλλα κινεῖται ταχύτατα εἰς τὸ ὕδωρ, παύει δὲ τὰς περιστροφάς της ταύτας ἅμα ἀρχίσῃ νὰ πνέῃ ὁ ἄνεμος. Καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ἡ ὀδέλλα κεῖται εἰς τὸν πυθμένα τῆς φιάλης ὡς ἀπονεναρκωμένη· ὅταν δὲ ὁ καιρὸς γίνηται θερμότερος ἀνέρχεται εἰς τὰ χείλη. Πρὸς συντήρησιν τῆς ὀδέλλας ἀρκεῖ ν' ἀλλάσσῃ τις τὸ ὕδωρ ἐν μὲν θέρει ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ἐν χειμῶνι δὲ μόνον

δὶς τοῦ μηνός. Βοέλλα, ῥοφήσασα αἷμα δύναται νὰ μείνῃ νήστις ἐπὶ δύο ὅλα ἔτη χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην τροφῆς.

Πρωτότυπος Ἑταιρία. Ἐν Λονδίνῳ ἐσυστήθη ἐσχάτως Ἑταιρία, ἧς σκοπὸς εἶναι νὰ προτρέπῃ τὰς Κυρίας τῶν μεσαίων τάξεων τῆς κοινωνίας νὰ παρασκευάζωσι μόναι τὰ ἐνδύματά των καὶ οὕτω ν' ἀποφεύγωσι τοὺς ὑπερόγκους λογαριασμοὺς τῶν ῥαπτριῶν καὶ μοδιστῶν. Ἡ Ἑταιρία αὕτη δίδει προσεχῶς λαμπρὰν ἐσπερίδα (home-made-dress ball), καθ' ἣν δὲν θέλουσι γείνει δεκταὶ ἢ Κυρίαι, αἵτινες μόναι ἡτοίμασαν τὰς στολάς των. Ἕκαστος οἰκογενειάρχης ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ λόγῳ τιμῆς ὅτι ἡ ἐνδυμασία εἶναι προϊὸν τῶν χειρῶν τῆς συζύγου καὶ τῶν θυγατέρων του· οὕτω δὲ καὶ αἱ Κυρίαι ἔχουσι τὴν φιλοτιμίαν τίς νὰ παρουσιάσῃ τὴν κομψοτέραν ἐνδυμασίαν. Ὀλίγαι Ἑταιρίαι θηρεύουσι σκοπὸν τόσον πρακτικόν.

Πρόνοια δικηγόρου. Εἷς τῶν διασημοτέρων δικηγόρων ἔχει συνέντευξιν μετά τινος τῶν πελατῶν αὐτοῦ. Πρόκειται περὶ τῆς ἀμοιβῆς τοῦ δικηγόρου·

— Μὲ συγχωρεῖτε, λέγει ὁ πελάτης, δέκα χιλιάδας δραχμὰς διὰ μίαν συζήτησιν εὑρίσκω τιμὴν κάπως ὑπερβολικήν.

Νὰ σᾶς ἐξηγήσω, ἀπαντᾷ ὁ δικηγόρος· ἐπειδὴ ἡ δίκη σας εἶναι δίκη, τὴν ὁποίαν εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ χάσω, ἡ φήμη μου θὰ ὑποστῇ κλονισμόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ τιμὴ τῶν δέκα χιλιάδων δραχμῶν δὲν εἶναι βεβαίως ἀντιμισθία ὑπέρογκος.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

Ὁ φιλάργυρος δὲν εἶναι ὁ κύριος ἀλλ' ὁ ἔντιμος ταμίας τῶν κληρονόμων του.

Μαξιμ. Φρέδρος.
(Πολωνικὸν γνωμικόν.)

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναί τις στρατιώτης διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν τιμήν του. Στρατ. Σανζό.

Ὅπως ἡ βία δὲν εἶναι ἰσχύς, οὕτω καὶ ἡ ἀδυναμία δὲν εἶναι μετριοπάθεια.

Μαλλεβίλης.

ΩΡΑΙ ΣΧΟΛΗΣ.

Αἴνιγμα 454.

Εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος
κεῖμαι, καὶ τὸ ἠξεύρεις·
Πλὴν 'στὴν μυθολογίαν σου
κι' ὡς νύμφην θὰ μὲ εὕρῃς·
Ἂν πειραθῇς τὸ σῶμά μου
ἐντέχνως νὰ χωρίσῃς,
Δύο τοῦ λόγου τμήματα
εὐκόλως θ' ἀπαντήσῃς.
Ἐὰν δ' ἀναγραμματισμὸν
ἁπλοῦν τινα ποιήσῃς,
Καὶ ἓν στοιχεῖον παρευθὺς
θελήσῃς νὰ ἀφήσῃς,
Ζῶον μικρὸν καὶ εὐτελὲς
ἐμπρός σου θὰ προκύψῃ.
Ἄλλο δὲ ζῶον γίνομαι,
ἡ νέα κάρ' ἂν λείψῃ.

Αἰκ. Π. Βασιλειάδου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Αἴνιγμα 455.

Ἐν ταῖς θαλάσσαις ἐσαεί,
ταῖς λίμναις, ταῖς κοιλάσι,
Ἐν ἠρεμίᾳ διαβιῶ,
ὡς καὶ γνωστὸν τοῖς πᾶσι.
Τὰ ὕδατ' ἀποστρέφομαι
πάντων τῶν ποταμῶν,
Οὐδέποτε δ' εὑρίσκομαι
ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν.
Δύο τῶν νήσων κατοικῶ,
τὴν Λέσβον καὶ τὴν Λῆμνον,
Οὐδόλως πλὴν μ' ἠκούσατε
συνῳάλλοντα εἰς ὕμνον.
Τοῦ φωτεινοῦ ἡλίου μας
εἰμὶ μικρὰ μερίς,
Πλὴν οὐδεμία του ποτὲ
μὲ ἔθιξεν ἀκτίς.

Κ. Φτεροῦδης ἐν Βιρ-σάμς Αἰγύπτου.

Αἴνιγμα 456.

Ὡς τροφὸς καλὴ σὲ τρέφω
ὁλονὲν καὶ σὲ παχύνω·
Μὲ γνωρίζεις, φίλε λύτα.
πλὴν νὰ σκοτισθῇς σ' ἀφίνω.
Εἶμαι δὲ καὶ ἐπιστήμων
ἀληθὴς ἐπὶ τῆς γῆς,
Ἀναπνέων τὴν τε αὖραν
καὶ τὴν δρόσον τῆς αὐγῆς.
Ἂν τὰ τρία μου τὰ πρῶτα
ἀποβάλλῃς μὲ καιρόν,
Τότε ἂν μὲ ἀποκτήσῃς
σπεῦσον πρὸς τὸν ἰατρόν.
Τὴν δὲ νέαν κεφαλήν μου
ἂν ἀσπλάγχνως ἐκτοπίσῃς,
Ζῶον χρήσιμον θὰ εὕρῃς
καὶ ἐπίμονον ἐπίσης.

Γρ. Γ. Δρόσος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Πρόβλημα 457.

α	α	α	α	α	γ
ε	η	Η.	ι	ι	ι
κ	λ	λ	λ	ν	ν
ο	ο	ο	π	π	ρ
τ	σ	σ	τ	τ	ω

Ἐκ τῶν ἄνω στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου νὰ σχηματισθῇ ἀρχαῖον γνωμικόν, εἰλημμένον ἐκ τοῦ Ἡροδότου.

Πρόβλημα 458.
(Ἱστορικόν.)

Τίς ὁ ἀρχαῖος στρατηγός, φίλος ἐπιστήθιος ἑτέρου διασήμου στρατηλάτου, πρόμαχος τῆς ἐλευθερίας, ὅστις τρεῖς ἐνδόξους ἐξετέλεσεν ἐκστρατείας κατὰ τυράννου, καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ᾐχμαλωτίσθη, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἠλευθερώθη παρὰ τοῦ φίλου του, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος; Ποῖον τὸ ὄνομά του; ποία ἡ πατρίς του; κατὰ τίνος ἐξεστράτευσε; καὶ ποῖον τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ;

ΛΥΣΕΙΣ.

Αἰνίγματος 450.
Ἡ μελάνη.

Αἰνίγματος 451.
Ἡ ἀστραπή.

Προβλήματος 452.

1.

7	7	7
7		7
7	7	7

2.

8	5	8
5		5
8	5	8

3.

9	3	9
3		3
9	3	9

4.

10	1	10
1		1
10	1	10

Προβλήματος 453.

Ν Ο Υ Σ
Ο Ι Δ Α
Υ Δ Ω Ρ
Σ Α Ρ Α.

Ἔλυσαν. Τὸ 441 ἡ Κυρία Α. Ι. Μπαξεβανίδου ἐν Ταϊγανίῳ· τὸ 441 ἡ δεσποινὶς Αἰκ. Βασιλειάδου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· τὰ 441, 442, 445 καὶ 449 ἡ δεσποινὶς Ἰφιγένεια Α. Πασσαλίδου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· τὰ 441, 442, 444 ὁ κ. Κ. Φτεροῦδης ἐν Βιρ-Σάμς (Αἰγύπτου)· τὸ 444 ὁ κ. Ι. Α. ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Λογίῳ Καθηγητῇ καὶ πιστῷ τοῦ Ἑσπέρου συνδρομητῇ, κ. Ι. Κ. εἰς Πεδίαν. Ἐλάβομεν τὴν ὑμετέραν ἐπιστολήν, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἀνέγνωμεν τὰς φιλόφρονας ὑμῶν ἐκφράσεις. — κ. Ι. Α. εἰς Χοδεΐδαν. Ἀσμένως ἀποστέλλονται ὑμῖν σήμερον πλήρη τὰ τεύχη ὑπ' ἀρ. 113, 114, 115 καὶ 117, ὧν ἡ ἀποστολὴ κατὰ παραγγελίαν ὑμῶν εἶχεν ἀναταλῆ. — Εὐπαιδεύτῳ Καθηγητῇ καὶ Φιλέλληνι κ. Ἰ. Τ. εἰς Βουδαπέστην. Ἡ περιπαιγτικὴ ὑμῶν ἐπιστολὴ εἶναι καὶ φυσικὴ συνέπεια τοῦ ἀκραιφνοῦς ὑμῶν φιλελληνισμοῦ. — κ. Ο. Φ. εἰς Πόρτ-Σαΐδ. Ἐπιστολὴ ὑμῶν ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν· ἀναμένομεν τὰ ὑποσχεθέντα. — κ. Κ. Γ. εἰς Γαλάζιον. Ἡ παραγγελία ὑμῶν ἐξετελέσθη, καὶ τὰ τεύχη ἀπεσταλησαν μετὰ τῶν παρεπομένων. — κ. Ν. Μ. εἰς Βερδιάνσκαν. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀνδρείου ναυάρχου Παπανικολῆ ἑτοιμάζεται καὶ θέλει δημοσιευθῆ προσεχῶς ἐν ἐκτάκτῳ τοῦ Ἑσπέρου παραρτήματι. — κ. Θ. Π. εἰς Βιτώλια. Μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ τεύχους 123 ἡ ἀπορία ὑμῶν βεβαίως ἐλύθη. Εὐχαριστοῦμεν πολὺ διὰ τὴν φροντίδα, καὶ ὀυδόλως ἀμφιβάλλομεν, κατὰ τὰ γραφόμενά σας, περὶ καλοῦ ἀποτελέσματος.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Οἱ κατὰ τὸ ἀρχόμενον Σ΄. ἔτος ἐγγραφόμενοι νέοι συνδρομηταὶ θέλουσι λάβει καὶ τὰ παραρτήματα τῶν ποιημάτων ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν δωρεάν.

Σ. τ. Δ.

Διευθυντὴς καὶ ἐκδότης· Δρ. Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΣ
ἐν ΛΕΙΨΙΑι. ELSTER-STR. 41.

Τύποις· Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν ΛΕΙΨΙΑι.

Ἐπειδὴ ὁ "Ἕσπερος", ἐπιτυχῶς διανύσας πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ, εἰσέρχεται ἤδη εἰς τὸ *ἕκτον* αὐτοῦ ἔτος, ἡ Διεύθυνσις αὐτοῦ ἀπεφάσισεν ὅπως συστήσῃ ἐφέτος **Λαχεῖον** πρὸς ὄφελος τῶν κκ. συνδρομητῶν τοῦ Ἑσπέρου, οἵτινες τοσοῦτον εὐμενῶς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν καθ' ὅλον τὸ πενταετὲς τοῦτο διάστημα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμματίων τοῦ Λαχείου, τὰ ὁποῖα θέλουσι διανεμηθῆ **δωρεὰν** τοῖς κκ. συνδρομηταῖς ἀνὰ ἓν ἑκάστῳ, δὲν δύναται νὰ ὁρισθῆ ἀπὸ τοῦδε ἀκριβῶς, διότι θέλουσι συμπεριληφθῆ εἰς τοῦτον καὶ οἱ νέοι συνδρομηταὶ τοῦ ἕκτου ἔτους· οἱ κληρωθησόμενοι ὅμως ἀριθμοὶ ἔσονται **δέκα** ἐν ὅλῳ, καὶ θέλουσι κερδίσει·

1) Πολυτελὲς Λεύκωμα σχήματος μεγάλου φύλλου, χρυσοδεδεμένον περιέχον 12 μεγάλας εἰκόνας γυναικείων καλλονῶν, μετὰ σπανίας τέχνης ἐπεξειργασμένας ἐν φωτοτυπίᾳ.
2) Ἕτερον Λεύκωμα ἐπίσης χρυσοδεδεμένον, περιέχον ἐν χαλκογραφίᾳ 24 θέας τῶν γραφικωτέρων μερῶν τῆς Εὐρώπης ἐπίσης ἀρίστης κατασκευῆς.
3) Ὅλην τὴν σειρὰν τοῦ "Ἕσπέρου", ἤτοι τοὺς τόμους Α'. Β'. Γ'. Δ'. καὶ Ε'. χρυσοδεδεμένους διὰ τοῦ γνωστοῦ περικαλύμματος αὐτῶν.
4) Θήκην χρυσόδετον, περιέχουσαν ἓξ εἰκόνας ἀνθοδεσμῶν ἐξ ἀνθέων φυσικοῦ μεγέθους, διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων κεχρωματισμένων, καὶ τοῦτο τόσον πιστῶς, ὥστε δύνανται αὗται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς ὑποδείγματα ζωγραφικῆς.
5) 6) 7) Ἀνὰ ἕνα τόμον τοῦ **Ἑσπέρου** ἐπίσης χρυσοδεδεμένον. Τὸ ἔτος αὐτοῦ κατ' ἐκλογὴν τοῦ κερδίζοντος.
8) Λεύκωμα Βοτανικῆς, πολυτελὲς καὶ κομψότατον, διὰ συλλογὴν ξηρῶν ἀνθέων χρήσιμον. Ἕκαστος πίναξ αὐτοῦ περιέχει τὰ ἰχνογραφήματα ἓξ ἢ ἑπτὰ ἀνθέων φυσικοῦ μεγέθους, μετὰ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν λατινιστὶ καὶ γερμανιστί. Μέθοδος διδακτικωτάτη διὰ τοὺς καταγινομένους εἰς συλλογὰς ἀνθέων.
9) Περιήγησιν τῆς Ἑλλάδος, βιβλίον κομψῶς δεδεμένον καὶ μετὰ εἰκόνων. Καὶ
10) Ὅλην τὴν σειρὰν τῶν περικαλυμμάτων τοῦ "Ἑσπέρου" ἀπὸ τοῦ Α'.—Ε'. τόμου.

Τὸ Λαχεῖον τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἡ κλήρωσις θέλει γίνει ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐν Λειψίᾳ τῇ 1/13 Αὐγούστου 1886, συμμετέχουσιν αὐτοδικαίως οἱ μέχρι 15/27 Ἰουλίου 1886 καταβαλόντες τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομήν, τὰ δὲ γραμμάτια τοῦ Λαχείου, κατὰ τὸ κάτωθι σχέδιον, θέλουσιν ἀποσταλῆ αὐτοῖς ἀσφαλῶς πρὸ τῆς ἐκκυβεύσεως.

Διὸ παρακαλοῦνται οἱ κατὰ τόπους κκ. ἀνταποκριταὶ τοῦ Ἑσπέρου νὰ ἐμβάσωσιν *ἐμπροθέσμως* τὰς καταβληθείσας αὐτοῖς συνδρομάς, ὅπως μὴ προκύψωσι βραδύτητες καὶ γεννηθῶσι παράπονα, καθότι ἡ Διεύθυνσις, ἂν δὲν λάβῃ ἐν Λειψίᾳ τὸ τίμημα τῶν συνδρομῶν, εἰς οὐδένα ἀνεξαιρέτως θέλει ἀποστείλει γραμμάτιον.

Ὁ ὅρος τῆς καταβολῆς τῆς συνδρομῆς ἐτέθη, διότι πλεῖστοι μὲν τῶν κκ. συνδρομητῶν, συμμορφούμενοι πρὸς τὸ πρόγραμμα τοῦ "**Ἑσπέρου**", ἔχουσι τὴν εὐγενῆ προθυμίαν νὰ καταβάλλωσι τὴν συνδρομήν των ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἔτους· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ συνδρομηταί τινες ὑπὲρ τὸ δέον βραδύνοντες, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μετέχωσιν οὗτοι τῶν αὐτῶν ὠφελημάτων μετὰ τῶν ἄλλων, τῶν διευκολυνόντων τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Διευθύνσεως.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΟΥ

ΕΚΚΥΒΕΥΘΗΣΟΜΕΝΟΝ ΤΗι 1/13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1886 ΕΝΩΠΙΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι.

Οροι τοῦ Λαχείου·

Συμμετέχουσιν αὐτοῦ πάντες οἱ Κύριοι συνδρομηταί, οἱ μέχρι τῆς 15/27 Ἰουλίου τρέχ. ἔτους καταβαλόντες τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομήν.
Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἑσπέρου δὲν θεωρεῖ γενομένην τὴν καταβολὴν τῆς συνδρομῆς, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἐμβασθῇ αὕτη ἐν Λειψίᾳ.
Τὰ γραμμάτια θέλουσιν ἀποσταλῆ δωρεὰν ἅμα τῇ λήψει τοῦ τιμήματος τῆς ἐτησίας συνδρομῆς.
Οἱ δέκα κληρωθησόμενοι ἀριθμοὶ κερδίσουσι κατὰ τὴν ἑξῆς τάξιν·

Ἀρ. α'. Τὴν σειρὰν τῶν τόμων Α'. Β'. Γ'. Δ'. Ε'. τοῦ Ἑσπέρου χρυσοδέτων.
- β'. Λεύκωμα τῶν καλλονῶν ἐν φωτοτυπικαῖς εἰκόσιν.
- γ'. Λεύκωμα τῶν ὡραίων τοποθεσιῶν ἐν χαλκογραφίᾳ.
- δ'. ε'. στ'. Ἀνὰ ἕνα τόμον τοῦ Ἑσπέρου κατ' ἐκλογήν.
- ζ'. Θήκην μετὰ 6 εἰκόνων ἀνθέων ποικιλοχρόων.
- η'. Λεύκωμα Βοτανικῆς.
- θ'. Περιήγησιν τῆς Ἑλλάδος.
- ι'. Τὰ περικαλύμματα τοῦ Ἑσπέρου τῶν ἐτῶν Α'.—Ε'.

Απαντα τὰ κέρδη θέλουσιν ἀποσταλῆ ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν, οἱ δὲ κερδίσαντες ἀριθμοὶ θέλουσι δημοσιευθῆ διὰ τοῦ Ἑσπέρου.

Ἐν Λειψίᾳ 15/27 Ἀπριλίου 1886.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.